Xi Jesucristo yakutsejen nga kụan APOCALIPSIS

1 Jesucristo yakutsejen xi kua'indut'a xujunbi.
Na'enchana kitsingantsjare, tuxi kuakutsejennire
xuta xi tse'e me xi tjinnere nga je kụan xati. 'Ba kui
kitsikasen ankjere tuxi kuakutsejennire Juan kibi,
ngat'a= jngu= xuta xi tse'e. 2 'Ba Juan kitsuyak-
ixi= ngat'are ngayéje xi tsabe. Kui= xi kitsikixiya
ngat'are enre Na'enchana ko mé= xi kitsuyakixi
Jesucristo.

3 ¡Ndaxure xi 'bexkiyare xujunbi xuta 'ba xi
basen ñojon xi kitsuya Na'enchana! 'Ba ¡ndaxure
xi 'bejñatjo xi kua'indut'a nga'e, ngat'a je tijña tiña
nixtjiun nga 'ba kụan!

*Kjuate'nda xi Juan kitsikasenre xuta xi mak-
jainre ngat'are Jesús*

4 An, Juan, tetsikasen_rạ xujunbi xuta xi mak-
jainre ngat'are Na'enna xi yatu ka'a mani xi tjin
nangi Asia. Ngatjas'enu kjuanda ko kjuaxiu xi
tsja_nuụ Na'enchana. Kui xi tijña xi tsik'ejña 'ba
xi kjua'e. 'Ba nde ngatjas'enu kjuanda ko kjuaxiu
xi tsja_nuụ isennixtjin xi yatu mani xi tjin ngixkun
yaxile ña tibatexuma Na'enchana. 5 'Ba nde ngat-
jas'enu kjuanda ko kjuaxiu xi tsja_nuụ Jesucristo
ngayeje.

Jesucristo, kui xi kixi tsikixiya ngat'are xi kjuak-
ixire Na'enchana, 'ba kui xi tjun ja'ayare ngajinre
mik'en 'ba xi batexuma tsi'ire rey xi tjin jo kji'i
ngasun'ndio. Kui= xi tsimejénna 'ba kitsindaina

ngat'are jena nga 'esten jinre. 6 Je kitsa'enna xuta
xi tse'e, tuxi kuatexumanina. 'Ba kitsa'enna joni
na'mi, tuxi si'axat'ani_ra Na'enchana xi Na'enre.
¡Ngatjas'ere kjuaje ko kjua'ñu ka'nda ngantsjai nix-
tjin! 'Ba ngatjama.
7 Chutsijon, ¡Cristo ndiba= ngajin yufi!
Ngatsi'i xuta skue=,
ka'nda nchja xi juñare lanza.
'Ba ngatsi'i naxinanda xi tjin ngasun'ndio
ski'nda= nga on kụanre ngat'are kui.
Kjuakixi= nga 'ba kụan, 'ba ngatjama.
8 “An= ña xi alfa ko omega, xi titjun 'ba xi
fet'ani”, tsu Na'enchana xi tjinre ngayéje kjua'ñu.
Kui xi tijña xi tsik'ejña 'ba xi kjua'e.

Jotsa'en yakutsejen yojore Cristo

9 An, Juan, xi nts'io mañaạ tu ngat'are
kjuamakjainna, xi temato'on ndekuini xi
temata'aạn. Tu jngu kjuanima tebitjaxtia, tu
jngu xi batexumana, 'ba tu jngu kjuatsejnda
tjis'ena, ngat'a tu jngu makua Jesús. Ngat'a
kitsikja'axtiuyaạ enre Na'enchana ko en xi
kitsuya Jesucristo, kui= kjua kjinik'ejñaninạ isla xi
Patmos 'mi. 10 'Ba jngu tamingu ja'e ngajinnạ
Isennixtjintsjere Na'enchana, 'ba ngastaạn
kjint'iạ jngu jnda xi 'ñu, joni jngu tjio xi 'ñu fane.
11 'Ba kitsunạ:
—Ti'indut'ai xujun mé= xi xie 'ba tikasen_ri xuta
xi makjainre ngat'are Jesucristo xi yatu stin mani,
xi tjin nangi Asia. Xi Éfeso, Esmirna, Pérgamo,
Tiatira, Sardis, Filadelfia, 'ba ko Laodicea.
12 'Ba meni kitsiku'biạ ngastaạn, tuxi skueñạ
'yá= xi tifakonạ. 'Ba nga kitsiku'biạ, tsa'biạ yatu

tsajmi xi s'endusun ndi'i lámpara xi oro kuandakoni. 13 'Ba ngajinre tsajmi xi s'endusun ndi'i lámpara tsa'biạ jngu xi tijña kio xi 'ba kji'i joni jngu xuta. Xi yaja jngu najñu nduju xi fechu ka'nda tesun ndsaku, 'ba tikjare nisinre jngu tjiuxin xi oro ni. 14 'Ba ntsja ku 'batsa'en tiba joni ntsjare chutsanga asa joni nch'an. 'Ba tuxkun, 'batsa'en tí joni ndi'i. 15 'Ba ndsaku, 'batsa'en tiba'nạ joni kicha xi bronce ni xi kjini'na joni bronce xi sa'e kji'naxjejin ndi'i nga kuatsje. 'Ba ne 'ñu jndare, jotsa'en fane kioña ntjai nanda. 16 'Ba ntsja kixi tjiyare yatu niñu, 'ba ts'a 'etjuni jngu kicha xi 'ñu yojoxkun kji'i xi yojó ngojó ngatere. 'Ba nkjain 'batsa'en ba'na joni nga 'ñu ma ndaba.

17 'Ba kionga tsa'biạ, kiskaạ ngi ndsaku joni tsa je tseyaạ. Tunga yanenạ ntsja kixi nga kitsunạ:

—Bi kuin. An= ñạ xi titjun 'ba xi fet'ani 18 'ba xi tijñakun. Tseya=ñạ, tunga nganda'e tejñakunñaạ ka'nda ngantsjai nixtjin. 'Ba an ya'aạ llavere kjuabeya ko nga'ndere mik'en. 19 'Bamani tsu'ba, ti'indi mé= xi kji'ye ko mé= xi tjima nganda'e 'ba ko mé= xi kụan jaskanre kibi. 20 'Ba 'bi= tsunire mé= xi tji'mo ngat'are niñu xi yatu kji'ye nga tjiya ndsaạ kixi ko yatu tsajmi xi s'endusun ndi'i lámpara xi suba oro ni. Niñu xi yatu, tsu=nire ankjelere xuta xi makjainre ngat'are Jesucristo xi yatu stin mani. 'Ba tsajmi xi yatu mani ña s'endusun ndi'i lámpara, tsu=nire xuta xi makjainre ngat'are Jesucristo xi yatu stin mani.

2

En xi Jesucristo kitsikasenre xuta xi makjainre

ngat'are kui xi tjindu naxinanda Éfeso

1 'Ti'indu_ri ankje xi tse'e xuta xi makjainre
ngat'anạ xi tjindu naxinanda Éfeso: "'Bi tsu xi ya'a
yatu niñu ntsja kixi, xi tsu'bajin yatu tsajmi xi oro
ni ña s'endusun ndi'i lámpara: 2 'Be=ñạ xi teñe'en,
'ba jótsa'en teningantsja_ri yojori xa xi teñe'en,
'ba jótsa'en tikakori. 'Ba 'be=ñạ nga bi tikakori
xuta xi tsa'en kjuach'o. Je= kichut'ayakue xuta xi
apóstol tsure yojore tunga bi kui ni, 'ba je= kji'ye
nga ndesu=nini. 3 'Ba 'be=ñạ nga ko kjuatsejnda
tichukjuakori kjuanima xi tisakuri ngat'anạ, 'ba
bi tifere takuin. 4 Tunga kui=bi xi bi tisasennạ
ngat'ari: nga bi nde tjinniri kjuanimejen xi
kis'eri ngatuts'inre kionga tjun kuakjainri
ngat'anạ. 5 Kui kjua tikja'etsjenni jó kji'i kjin
je k'int'axin 'ba tik'antjaiyani kjuafa'etsjenri 'ba
ndiba ngani ngixkun Na'enchana, 'ba ti'an ngani
xi kjiñe'en ngatuts'inre. Tsa bi sik'antjaiyani
kjuafa'etsjenri 'ba kjua'e ngani ngixkun
Na'enchana, kjua'ekunrạ 'ba kjua'axin=ñạ
tsajmiri ña s'endusun ndi'i lámpara ña tijña.
6 Tunga ngat'are kibi= xi nda nchja ngat'ari: nga
mastiche mé= xi tsa'en xuta xi tjenngire xuta xi
Nicolaus 'mi. 'Ba=nde ko an mastike=ñạ mé= xi
tsa'en. 7 ¡Xi tjin ñojon ngatasen ñojon mé= xi titsure
Isennixtjintsjere Na'enchana xuta xi makjainre
ngat'anạ! Xi sa'en, kui= xi sja'nde_rạ nga skine
ture ya xi tsik'endukunre xuta, xi sejña ña paraiso
'mi, nga'nde xi tse'e Na'enchana."

En xi Jesucristo kitsikasenre xuta xi makjainre ngat'are kui xi tjindu naxinanda Esmirna

8 ”'Ba ti'indu_ri ankje xi tse'e xuta xi mak-
jainre ngat'anạ xi tjindu naxinanda Esmirna:
“'Bi tsu xi Titjun 'ba xi Fet'ani, xi k'en 'ba xi
tijñakun ngani: 9 'Be=ñạ kjuanima xi techja'ai
'ba kjuanimari, ninga kjuakixi= nga nyinai. 'Ba
'be=ñạ jo ch'otsa'en nchja ngat'ari xuta judío xi
kitjujin ngat'are Na'enchana tsure yojore tunga
bi kui ni. Tusa xuta xi tse'e ni'ya sinagogare
chanayiu=nini. 10 Bi kun_ri ngat'are kjuanima xi
kuitjaxti. Ngu chanayiu skanis'en nduya yak'a
xuta xi tu jngujún, tuxi xut'ayakoninú, 'ba kuitjax-
tiu kjuana'en te nixtjin. Kixi tisen, ninga tsa tjin-
nere nga kjuinik'enri, 'ba an sjarạ kjuabenichun
xi bi fet'a joni chji xi kua'ere xuta xi sa'en. 11 ¡Xi
tjin ñojon ngatasen ñojon mé= xi titsure Isennix-
tjintsjere Na'enchana xuta xi makjainre ngat'anạ!
Xi sa'en, kui xi niñajanni siko kjuabeya xi majóni.”

En xi Jesucristo kitsikasenre xuta xi makjainre ngat'are kui xi tjindu naxinanda Pérgamo

12 ”'Ba ti'indu_ri ankje xi tse'e xuta xi makjainre
ngat'anạ xi tjindu naxinanda Pérgamo: “'Bi tsu
xi ya'a kicha xi 'ñu yojoxkun kji'i xi yojó ngojó
ngatere: 13 'Be=ñạ nga teni nga'nde ña tijña
chanayiu nga tibatexuma. Tunga ji janda= kixi
tesen ngat'anạ 'ba bi kjinicheje kjuamakjainri
ngat'anạ, nisi nixtjin nga kjinik'en xi Antipas
'mi. Xi xuta kixi xi kitsikixiya ngat'anạ 'ba xi
kjinik'en nanginu, ña tijña chanayiu. 14 Tunga
tjin= masen tsajmi xi bi tisasennạ ngat'ari.
Ngat'a teba'e'ndeni nga tjindujin yak'ari xi
inya'bejñatjo xi yakuya Balaam. Xi inya'a Balac
jotsa'en sa'en nga kụan k'uejña kjuana'en ngat'are

kjuamakjainre naxinanda Israel nga skine chje xi kitsa'ere na'en xi ntsja xuta kuandani 'ba nga sa'en kjuachajngi ngayeje. 15 'Ba nde teba'e'nde nga tjindujin yak'ari xi inya'bejñatjo xi bakuya xi tjenngire xuta xi Nicolaus 'mi. 16 'Bamani, tik'antjaiye kjuafa'etsjenri 'ba ndiba ngani ngixkun Na'enchana. Tsa bi 'ba si'en, kjua'ekunxatirą 'ba ko kicha xi ti'betjuni ndsu'baą skjankoñą xuta xi 'ba inyatsa'en. 17 ¡Xi tjin ñojon ngatasen ñojon xi titsure Isennixtjintsjere Na'enchana xuta xi makjainre ngat'anąą! Xi sa'en, kui= xi sja'nde_rą nga skine mana xi kis'ejña'mo, 'ba nde sja_rą jngu ndiojo tiba ña kua'indut'a jngu ja'en xatse xi tu'yá be. Tu kui sani xi xuntsja, kui= xi skue.”

En xi Jesucristo kitsikasenre xuta xi makjainre ngat'are kui xi tjindu naxinanda Tiatira

18 ”'Ba nde ti'indu_ri ankje xi tse'e xuta xi makjainre ngat'anąą xi tjindu naxinanda Tiatira: “'Bi tsu Ki'ndire Na'enchana, xi 'ba kun tuxkun joni ndi'i 'ba ndsaku joni bronce xi kua'na nga kjinitsje: 19 'Be=ñą mé= xi tu ñe'en. 'Be=ñą ngat'are kjuanimejenri 'ba ngat'are kjuamakjainri ngat'anąą. 'Be=ñą jótsa'en teña'axat'anaą 'ba jótsa'en ko kjuatsejnda tichukjuakori. 'Ba=nde 'bią nga ngisa 'ñu teña'axai nganda'e nga ko mare ngatuts'inre kionga tjun kuakjainri ngat'anąą. 20 Tunga kibi= xi bi tisasennąą ngat'ari, nga teba'e'nde_ri chjun xi Jezabel 'mi xi jngu profeta tsure yojore nga ti'bonachare xutanąą ko xi tibakuya nga sa'en kjuachajngi 'ba nga skine chje xi kitsa'ere na'en xi ntsja

xuta kuandani. 21 Je= kitsja'nde_rą chjunbiu
nga sik'antjaiya kjuafa'etsjenre 'ba kjua'e
ngani ngixkun Na'enchana, tunga bi mejénre
k'uejña kjuachajngire. 22 Kui kjua sikajña'onñą
chjunbiu, 'ba 'ñu tse kjuana'en xi sja_rą nchja xi
tsa'enko kjuachajngi ngayeje, tsa bi sik'antjaiya
kjuafa'etsjenre nga k'uendu xi kuánre ngat'are
chjunbiu. 23 'Ba sik'en=ñą xi tjenngire chjunbiu,
'ba 'batsa'en skueni ngatsi'i xuta xi makjainre
ngat'aną nga an xi 'bią jó fa tjin kjuafa'etsjenre ko
inimare xuta. 'Ba nga jngu jnguu sjanu chjinu jo
nga kjiño'on. 24 'Ba ngat'anu jun xi tetsubo Tiatira
xi bi te'bejñatjo en xi tibakuya chjunbiu 'ba xi bi
tjimanu ngat'are xi kjuatji'more chanayiu 'mi,
xin_nuų nga bi nde sja ngisani_nuų kja'e ch'a.
25 Tunga t'ejñatjo=ñu mé= xi je tjinnu 'nda ngą an
kjua'e ngañaą. 26 Xi sa'en 'ba xi janda kuendujuko
xa xi mejénną nga sa'en, kui= xi sja_rą kjua'ñu
nga kuatexumare naxinanda xi tjin ngasun'ndio.
27 Kuatexuma ko jngu yaníse xi kicha kuandakoni.
'Ba 'ñu kuejenre xuta, 'ba 'ba= kų anre xuta joni
jngu tiji nangi xi maxkua nga bichune kicha.
Sja_rą kjua'ñu jotsa'en kitsjaną kjua'ñu Na'enną.
28 'Ba nde sja_rą niñu xi ngisa tí nga je tjis'e isen.
29 ¡Xi tjin ñojon ngatasen ñojon mé= xi titsure
Isennixtjintsjere Na'enchana xuta xi makjainre
ngat'aną!”

3

En xi Jesucristo kitsikasenre xuta xi makjainre ngat'are kui xi tjindu naxinanda Sardis

1 ’'Ba ti'indu_ri ankje xi tse'e xuta xi makjainre
ngat'anạ xi tjindu naxinanda Sardis: “'Bi tsu xi
tjinre isennixtjin xi yatu xi tse'e Na'enchana ko
niñu xi yatu mani: 'Be=ña xi teñe'en. 'Bi in-
yatsu xuta nga tenichunni, tunga ngat'anạ je=
tseye. 2 Tikja'a_ri 'ba ta'e nga'ñuri yojori nga
kje beyajín, ngu te'beña nga bi kixi te'mikue
xari ngixkun Na'enchana. 3 'Bamani tsuba,
tikja'etsjenya_ri yojori 'ba t'ejñatjai xi kika'eri ko
xi kjinu'ye, 'ba tik'antjaiye kjuafa'etsjenri 'ba nde-
tjenngi ngani Na'enchana. Tsa bi sikja'a_ri yo-
jori, kjua'ekunrạ joni jngu chacheje 'ba bi xie
mé= chuba kjua'ekunrạ. 4 Tunga ngajin naxi-
nanda Sardis tjindujin yak'ari xuta xi bi inyat-
sijndi najñure. Kui xi k'uetsumakonạ nga kuaja
najñu tiba, ngat'a bakin=rẹ. 5 Xi sa'en, kui xi
kjuinikaja najñu tiba 'ba bi sichajaạn ja'enre xu-
jun ña kua'indut'a ja'enre xuta xi k'uendukun.
Tusa xiạn nga xutanạ kuán ngixkun Na'ennạ 'ba
ngixkun ankjelere. 6 ¡Xi tjin ñojon ngatasen ñojon
mé= xi titsure Isennixtjintsjere Na'enchana xuta
xi makjainre ngat'anạ!”

En xi Jesucristo kitsikasenre xuta xi makjainre ngat'are kui xi tjindu naxinanda Filadelfia

7 ’'Ba ti'indu_ri ankje xi tse'e xuta xi mak-
jainre ngat'anạ xi tjindu naxinanda Filadelfia:
“'Bi titsu xi tsje 'ba xi kjuakixi, xi ya'a lla-
vere rey David, xi kje'i xuntja, 'ba tu'yá mare
'bechjaạ; 'ba xi 'bechja xuntja, 'ba ni'yá mare
chju'i: 8 'Be=ña xi teñe'en 'ba 'be=ña nga tsa-
jainri nga'ñuú. Tunga tenik'etjusun=ni ennạ 'ba
bi tesji nga bi xutanạ kuáin. Chutsejen. Ngixkuin

kiskjex'aą jngu xuntja xi tu'yá mare 'bechjaą.
9 Chutsejen jó sikuą xuta xi tse'e ni'ya sinagogare
chanayiu, xuta judío xi Na'enchana kiskja'ajin
tsure yojore tunga tu en ndesu=nini. An=ñą
xi 'ba sa'aą̱n nga kjua'ekinyakunch'int'a ngi nd-
sakui, tuxi 'batsa'en skueni nga an tsimejénrą̱.
10 Kjinik'etjusun=ni enną nga kiskakori ko kju-
atsejnda. Kui kjua k'uejñat'axinnirą ngat'are
kjuanima xi kjua'e nixtjin nga xut'ayako ngatsi'i
xuta xi tjin ngasun'ndio, kjuanima xi kjua'ene jo
kji'i ngasun'ndio. 11 Kjua'exati=ñą. Nda t'ejñatjai
xi tjinri, tuxi tu'yá skja'aniri chji xi kua'eri xi
tsunire nga kjiñe'en. 12 Xi sa'en, kui xi sa'aą̱n joni
xjo xi sasengire ningure Na'ennąą, 'ba bi nde stjux-
inni nga'ndebiu. 'Ba k'uet'a_rą ja'enre Na'ennąą ko
ja'enre naxinandare Na'ennąą, xi Jerusalén xatse
'mi xi Na'ennąą sikasenjenni ngank'aa. 'Ba 'ba
nde k'uet'a_rą ja'en xatsenąą ngayeje. 13 ¡Xi tjin
ñojon ngatasen ñojon xi titsure Isennixtjintsjere
Na'enchana xuta xi makjainre ngat'anąą!"

En xi Jesucristo kitsikasenre xuta xi makjainre ngat'are kui xi tjindu naxinanda Laodicea

14 "'Ba ti'indu_ri ankje xi tse'e xuta xi makjainre
ngat'anąą xi tjindu naxinanda Laodicea: "'Bi titsu
xi kjuakixikjin, xi kixi tsikixiya ngat'are kjuak-
ixire Na'enchana, 'ba ngat'are kui Na'enchana
kitsa'en yeje xi tjin: 15 'Be=ñą xi teñe'en. Ji jo=ni
nanda xi bi nch'an 'ba ninga bi sje. ¡Tsa tu
nch'anri asa sjeri tsakaiñu! 16 Tunga tu isunt'ai=ni.
Bi nch'en ninga bi sje. Kui kjua sikjesunnirą.
17 Ngu ji sjini: Nyina=ñą, tjin yeje=nąą xi mejénnąą
'ba tumé chajanąą. Tunga bi 'yani nga tsajainri

kjuatsja, nga tumé chji=ri, nga nimai, nga kai
'ba nga tetsjusti. 18 'Bamani an tsjarą jngu en
nga tindai xi tjinną. Tindai oro xi niki nda=kjin
ngat'a sa'e fa kuatsje nga kjinaxjejin ndi'i, tuxi
kų̱anyinani ngixkun Na'enchana. 'Ba nde tindai
najñu tiba xi kų̱an xeje ngayeje, tuxi kue'moni
yojo kjistiri xi titsjari kjuasuba. 'Ba 'ba nde tindai
ndaki xi kuinyangi tuxkuin ngayeje, tuxi nda
kų̱atsejenniri. 19 An xi fatikuą 'ba tsja ndiya_rą
ngatsi'i xi tsimijaą̱n. 'Bamani tsu'ba, ta'e nga'ñuri
yojori 'ba tik'antjaiye kjuafa'etsjenri 'ba ndiba
ngani ngixkun Na'enchana. 20 Chutsejen, an
tesenxtiu=ñą xuntjo nga tetsikjanią. Tsa tjin xi
kjuint'e jndaną 'ba skje'i xuntjo, kjua'as'enjin_rą
'ba skineko=ñą niñu, 'ba kui skineko=ną ngayeje.
21 Xi sa'en, kui xi sja'nde_rą nga k'uejñat'aną yax-
ile ña kuatexumaą̱, jotsa'en je kitsa'aą̱n an ngayeje
'ba tejñat'a_rą yaxilere Na'ennąą̱. 22 ¡Xi tjin ñojon
ngatasen ñojon mé= xi titsure Isennixtjintsjere
Na'enchana xuta xi makjainre ngat'anąą̱!”

4

Jotsa'en nichjire Na'enchana ngank'aa

1 Jaskan nga je tsa'biąą̱ kibiu, kiskutsejiąą̱n 'ba
tsa'biąą̱ jngu xuntja xi kichjux'a ngank'aa. 'Ba jnda
xi tjun kjint'e_rą, xi 'batsa'en nu'yare joni nga fane
tjio 'bi kitsunąą̱: “Tijñe nga'e 'ba kuakutsejenrą mé=
xi tjinnere kų̱an jaskañu.”

2 'Ba ndekuini chubabiu ja'e ngajinnąą̱ Isen-
nixtjintsjere Na'enchana, 'ba tsa'biąą̱ nga sejña
ngank'aa jngu yaxile je joni xi 'bendusun rey, 'ba
tjin= xi tijñasun yaxilebiu. 3 'Ba isenre xi tijñasun

yaxilebiu 'ba=tsa'en matsejen joni ndiojo xi tsjakun xi jaspe ko cornalina 'mi. 'Ba ngandaire yaxilebiu s'ejñandai jngu cha'ya xi matsejen joni ndiojo xi esmeralda 'mi. 4 'Ba ngandaire yaxilebiu tsa'be ngisaą kañujun yaxile ña tjindusun kañujun nchja chinga xi yaja najñu tiba, 'ba ngasun nindaku titsusunre corona xi oro ni.

5 'Ba ña sejña yaxile jebiu 'betju ndi'i cho'on, si'a 'ba ko si'are cho'on. 'Ba ngankjain yaxilebiu inyati yatu ndi'i xi ya s'eku, xi isennixtjinre Na'enchana xi yatu mani. 6 'Ba 'ba nde ngankjain yaxilebiu kjijña jngu tsajmi xi 'batsa'en matsejen joni jngu ndachikun xi chutsin nini xi 'ñu matsejenya.

'Ba ngandaire yaxile jebiu tjindu ñujun xi tjindukun jngu nga jngu jngu ngatere xi kitsejunre tuxkun ngankjain ko ngastun. 7 Xi titjun, 'batsa'en matsejen joni tjiuxa. Xi majóni, 'batsa'en matsejen joni tjiundija chi. 'Ba xi majánni, 'batsa'en chutsejen'a joni nkjain xuta. 'Ba xi mañujunni, 'batsa'en matsejen joni tjiuja xi titutjen.

8 'Ba nga ñujun xi tjindukun, nga jngu jngu jon jnga ya'a. 'Ba kitsejunre xkun ngi'ndere 'ba ngasunnk'are. 'Ba nga nixtjin nga nistjen bi tsikjejnda nga tsu:

Na'enchana= xi tsje, Na'enchana= xi tsje,
Na'enchana= xi tsje.
Kui= tse'e ngayéje kjua'ñu xi tjin.
Kui xi tsik'ejña, xi tijña 'ba xi kjua'e.

9 Nga ñujun xi tjindukun, kui xi be'e nijmi nga tjinre kjuaje xi tijñasun yaxilebiu, xi tijñakun ka'nda ngantsjai nixtjin. 'Ba bekun 'ba tsjare kjuanda. 'Ba nga 'ba tsa'en xi ñujun, 10 nchja chinga xi kañujun mani minyakunch'int'are nga

tsichjire xi tijñasun yaxile, xi tijñakun ka'nda
ngantsjai nixtjin. 'Ba 'bendu corona xi titsusunre
ngixkun yaxilebiu nga 'bi tsu:
11 Ji Na'en xi Na'enn̲i, ji xi bakinri
nga cha̲kunri, nga sa̲kuri kjuaje 'ba nga
kjuinichjire ngat'are kjua'ñuri.
Ngat'a ji kjiñe'en ngayéje xi tjin,
'ba ngat'a ji 'batsa'en kuamejénri kui= kjua tjinni
'ba kuandani.

5

Ki'ndi borrego ko xujun xi kjiya ntsja xi tijñasun yaxile

1 'Ba tsa'bia̲ jngu xujun ngaya ntsja kixi xi
tijñasun yaxilebiu. 'Ba kui xujunbiu kua'indu
ngastun ko ngankjain, 'ba yatu ka'a tji'ñuni nga
inyanere sello. 2 'Ba tsa'bia̲ jngu ankje xi 'ñu tjinre
kjua'ñu, xi 'ñu tinchja nga titsu: "¿'Yá= xi bakinre
nga sijoya sellore 'ba skanite xujunbiu?"
3 Tunga ni'yá xi tjin ngank'aa ninga xi tjin nga-
sun'ndio 'ba ninga xi tjin ngi t'anangiu kuánre
kiskanite xujunbiu, nga tuxi k'uexkiyani. 4 'Ba an
'ñu kiski'ndaa̲, nga tu'yá kuasjai xi bakinre nga
kiskanite xujunbiu ninga tu skutsejensare.
5 'Ba meni kitsuna̲ jngu xuta chinga xi kañujun:
"Bi nde chi'ndani. Chutsejen. Xi 'etjujinnire xuta
xi ja'enire ntjere Judá, xi 'ba nguyare joni tjiuxa,
'ba xi jamare David, kui xi je kitsa'en 'ba bakin=re̲
nga skanite xujunbiu 'ba sijoya sello xi yatu."
6 'Ba tiñare yaxilio ko nga ñujun xi tjindukun 'ba
ngamasenre nchja chinga xi kañujun tsa'bia̲ jngu
Ki'ndi borrego xi sejña nga'ndebiu, xi 'batsa'en
matsejen joni tsa je kjinik'en. Tjinre yatu turu

ko yatu tuxkun xi isennixtjinre Na'enchana xi
yatu mani xi nikasen jo kji'i ngasun'ndio. 7 'Ba
Ki'ndi borrego kitsitiñat'are xi tijñasun yaxile 'ba
kiskjebe xujun xi kjiya ntsja kixi.
8 'Ba nga kiskjebe xujunbiu Ki'ndi borregobiu,
nga ñujun xi tjindukun ko nchja chinga xi kañujun
mani tsikinyakunch'int'are. Nga jngu jngu ya'a
najni arpa 'ba ko nisu xi oro ni xi kitse tsajmi xi
nda jen kanijnda, xi tsunire xi nchja xuta xi tse'e
Na'enchana nga fako. 9 'Ba kise son xatsebi:
Ji xi bakinri nga xjube xujun 'ba sijoye sellore,
ngat'a ji xi kjinik'enri 'ba xi kik'esten jinri,
'ba 'ba=tsa'en kik'echjintjaini tuxi kụatsẹ'ẹni
Na'enchana yak'a ngajinre ngatsi'i ntjere
xuta xi tjin ngasun'nde,
ko xi nchja kja'e kjuanga en,
ko naxinanda xi tjin,
'ba ko xutare nangi xi tjin.
10 Kui xi kjiñe'en jngu naxinanda xi batexuma,
'ba kui xi kjiñe'en na'mi xi sa'exat'are
Na'enchana.
'Ba kuatexumare ngasun'ndio.
11 'Ba sa'e kiskutsejen ngañaạ 'ba kjint'e jnda_rạ
'ñu nkjin ankje xi tsikinyat'a ngandaire yaxilio
ko nga ñujun xi tjindukun 'ba ko nchja chinga xi
kañujun. Tunga 'ñu nkjinnkjin= mani. 12 'Ba ko
jngu jnda xi 'ñu inyatsu:
Ki'ndi borrego xi kjinik'en,
Kui= xi bakinre nga kjuinichjire ngat'are
kjua'ñure, kjuanyinare,
kjuankjin kakunre, 'ba ko nga'ñure.
Ngatja'yakun kui, ngatjanichjire, 'ba ngatasakure
kjuaje.

13 'Ba nde kjint'e jnda_rą ngayéje xi kitsa'en
Na'enchana ngank'aa, ngasun'ndio, ngi'ndere
t'anangiu 'ba ko ngajin ndachikun, nga 'bi iny-
atsu:
Ki'ndi borrego ko xi tijñasun yaxilio,
kui xi ngatjanichjire 'ba ngatja'yakun,
'ba kui xi ngatasakure kjuaje ko kjua'ñu ka'nda
ngantsjai nixtjin.
14 'Ba nga ñujun xi tjindukun kitsu: “¡'Ba ngat-
jama!” 'Ba nchja chinga xi kañujun tsinyakunch'in
'ba kitsichjire Ki'ndi borrego ko xi tijñasun yaxilio.

6

Sello xi yatu mani

1 'Ba tsa'bią nga kitsijoya Ki'ndi borrego sello
xi titjun, 'ba kjint'ią nga kinchja jngu xi ñujun
tjindukun. 'Ba jndare, 'batsa'en nu'yare joni nga
fane cho'on. 'Ba kitsu: “¡Jabi!” 2 'Ba 'batsa'en
kiskutsijiąn 'ba tsa'bią jngu chakabayu tiba. 'Ba
xi tijñakjare tjiubabiu ya'a jngu arco. Kika'ere jngu
corona 'ba 'etju nga titsa'en 'ba tuxi sa'en ngisani.
3 'Ba kionga kitsijoya ngani Ki'ndi borrego sello
xi majóni, kjint'ią nga kinchja xi majóni xi tjin-
dukun 'ba kitsu: “¡Jabi!” 4 'Ba 'batsa'en 'etju ngani
kja'e chakabayu, jngu xi ini kji'i. 'Ba xi tijñakjare tji-
ubabiu, kika'ere jngu espada je. 'Ba nde kika'ere
kjua'ñu nga kjua'axin kjuaxiu xi tjin ngasun'ndio,
tuxi sik'enkañani xinkjin xuta.
5 'Ba kionga kitsijoya ngani Ki'ndi borrego sello
xi majánni, kjint'e ngañaą nga kinchja ngani xi
majánni xi tjindukun 'ba kitsu: “¡Jabi!” 'Ba
'batsa'en kiskutsijiąn 'ba tsa'bią jngu chakabayu
jma. 'Ba xi tijñakjare tjiubabiu ya'a jngu nisu

chu̱ba̱. 6 'Ba ngajinre nga ñujun xi tjindukun
kjint'ia̱ jngu jnda xi kitsu: “Jngu kilo trigo asa ján
kilo tu cebada 'batjin chjire jotjin jenre xuta nga
jngu nixtjin tsa'exa. Tunga bi nikjetsin tsujmi ntje
uva ninga olivo.”

7 'Ba kionga kitsijoya Ki'ndi borrego sello xi
mañujunni, kjint'ia̱ jndare xi mañujunni xi tjin-
dukun nga kitsu: “¡Jabi!” 8 'Ba 'batsa'en kiskut-
sijia̱n 'ba tsa'bia̱ jngu chakabayu xi sinenda kji'i.
'Ba xi tijñakjare tjiubabiu, kui xi Kjuabeya 'mi,
'ba ngastun tjen xi Nga'ndere mik'en 'mi. 'Ba
kika'ere kjua'ñu nga kuatexumare jngu yá xi ñujun
ya ka'a xuta xi tjin ngasun'ndio, tuxi sikjesunni ko
kjuachan, kjindia, chi'in 'ba ko tjiuba ts'en xi tjin
ngasun'ndio.

9 'Ba kionga kitsijoya Ki'ndi borrego sello xi
ma'ónni, tsa'bia̱ ngi'ndere altar isennixtjinre xuta
xi kjinikjesun ngat'are nga kitsikja'axtiuya enre
Na'enchana 'ba ngat'are nga kitsuyakixi ngat'are
kui. 10 'Ba ko jngu jnda xi 'ñu kinchja nga kitsu:
“Ji Na'en xi tsje 'ba xi kjuakixi=, ¿kjia'a=ñu 'nda
si'an_ri kjua xuta xi tjin ngasun'ndio 'ba singojo_ri
kjuabeyani̱?” 11 'Ba sa'e 'batsa'en nga jngu jngu
kika'ere najñu tiba. 'Ba kik'inre nga tu chuba
nixtjin sikja'aya ngisa, ka'nda nga kjuechu xkire
xuta xi nts'e mani, xi 'ba nde tsa'exat'are Cristo
'ba xi 'ba nde 'batsa'en tjinnere nga kjuinik'en joni
kui.

12 'Ba kionga kitsijoya Ki'ndi borrego sello xi
majonni, kiskutsijia̱n 'ba kuán jngu chon xi 'ñukjin.
Kuajma tsu'biu joni najñu xi jma nistjen nistjen.
'Ba kua'ini na'enso joni jin. 13 'Ba sa'e niñu xi

tjin ngank'aa tsixungi t'anangiu jo ma nga bixungi tu chi'ndere ya higuera kionga tsiteya jngu ntjo xi 'ñu. 14 'Ba ngank'aa kichaja joni jngu xujun xi s'ekuya. 'Ba ngayéje nindu ko isla kiteya nga'ndere nga kitjuxin ña tjindu tsakaiñu.
15 'Ba sa'e rey xi tjin ngasun'ndio ko xuta titjun, xi ngakure chasoldadu, xuta nyina, nchja xi tjinre kjua'ñu 'ba ko ngatsi'i xuta ninga chu'nda xi tsindaa̱ ninga xi bi chu'nda kik'endu'mo kioña tixa ngi ngijo 'ba ngajin naxire nindu. 16 'Ba 'bi kitsure nindu ko naxiu: “Tixuneni 'ba tik'endu'monii̱, tuxi bi skueninı̱ xi tijñasun yaxilio 'ba tuxi bi xianii̱ kjuastire Ki'ndi borrego. 17 Ngat'a je= ja'e nixtjin nga kuakutsejen kjuastire xi niki 'ñu=, ¿'ba 'yá= xi ku̱an xukjuakore?”

7

Xuta xi tse'e Israel xi kis'et'are chubare Na'enchana

1 'Ba nga je kuánni kibiu, tsa'bia̱ ñujun ankje xi inyanduju nga ñujun ngatere ngasun'ndio. Xi inya'bechjare ntjo xi ndibani nga ñujun ngatere ngasun'ndio, tuxi bi nde kuisetjenni ntjo ngasun t'anangiu ninga ngajin ndachikun ninga nga'a ya xi tjin ngasun'ndio. 2 'Ba tsa'be ngañaa̱ kja'e ankje xi tjindibani ngituts'ian. Xi ya'a sellore Na'enchana xi tijñakun. 'Ba ankjebiu 'ñu kiski'ndayare ankje xi ñujun xi kika'ere kjua'ñu nga sikjetsun t'anangiu ko ndachikun tsakaiñu. 3 'Ba 'bi kitsure: “Bi ba'e'ndio nga ntjo sikjetsun t'anangiu ko ndachikun 'ba ko ya xi tjin, yejerañu kje s'et'aáre chu̱ba̱re Na'enchana stjen xuta xi tse'e kui.”

4 'Ba kjint'iạ jó tjin kuán xi kis'et'a chụbạ, jngu
sientu ko yachan ñujun mi kuán ngajinre ngatsi'i
ntjere Israel xi tejó ka'a mani. 5 Kis'et'a chụbạ tejó
mi xi ja'eni ntjere Judá, tejó mi xi tse'e Rubén, tejó
mi xi tse'e Gad, 6 tejó mi xi tse'e Aser, tejó mi xi tse'e
Neftalí, tejó mi xi tse'e Manasés, 7 tejó mi xi tse'e
Simeón, tejó mi xi tse'e Leví, tejó mi xi tse'e Isacar,
8 tejó mi xi tse'e Zabulón, tejó mi xi tse'e Kuse, 'ba
tejó mi xi tse'e Benjamín.

Xutankjin xi yaja najñu tiba

9 Nga je kuán kibi, kiskutsijiạn 'ba tsa'be ngañaạ
'ñu nkjin xuta xi ni'yá ma 'bexki. Kui xi ndibanire
ngayéje nangi xi tjin, ngayéje ntjere xuta xi tjin,
ngayéje naxinanda xi tjin, ko xuta xi kja'e kjuanga
en nchja. Xi inya ngankjain yaxilio 'ba ngixkun
Ki'ndi borrego. Yaja najñu tiba 'ba ya'a xkajen
ngayeje. 10 'Ba ko jngu jnda xi 'ñu inyakji'ndaya
nga inyatsu:

¡Ki'ndi borrego ko Na'enchana xi tijñasun yaxile,
kui xi tsik'angina!

11 'Ba ngatsi'i ankje inyanduju ngandaire yax-
ilio, nchja chinga xi kañujun 'ba ko nga ñujun xi
tjindukun. 'Ba kitsikindi nkjain ankjebiu ngank-
jain yaxilio nga kitsichjire Na'enchana. 12 'Ba
kitsu:

¡'Ba ngatjama!
Nikixiyaña nga Na'enchana tjinre kjuaje, kjua'ñu,
nga'ñu 'ba ko kjuankjin kakun.
Ngatjanichjire, ngatja'yakun 'ba ngataba'ere
kjuanda ka'nda ngantsjai nixtjin.
¡'Ba ngatjama!

13 'Ba sa'e jngu nchja chinga xi kañujun
tsiningiyanạ:
—¿'Yá= xuta xi yaja najñu tiba? 'Ba ¿ñá=
jendibani?
14 —Ji= xi 'ye, na'en —kixin_rạ.
'Ba kui kitsunạ ya'a:
—Kui= xi je ja'axtiu kjuanima xi 'ñu. Xi je
yane 'ba kitsitiba najñure nga ko jinre Ki'ndi
borrego. 15 Kui= kjua inyani ngankjain yax-
ilere Na'enchana 'ba nga nixtjin nga nistjen iny-
atsa'exat'are Na'enchana ngaya ningure. 'Ba xi
tijñasun yaxilio, kui= xi k'uejñajinre 'ba sikuenda
xutabiu. 16 Bi nde kụabojonire, ninga bi nde
kụaxindanire, ninga bi nde kuakanire tsu'biu,
ninga bi nde sistinire ndabo ngayeje. 17 Ngat'a
Ki'ndi borrego xi sejña tiñare yaxilio, kui= xi
sikuenda joni chutsanga 'ba kueko ña tjin nanda xi
tsjare kjuabenichun xuta. 'Ba Na'enchana sixijun
yeje ndaxkun nga jngu jngu.

8

Sello xi mayatuni

1 Kionga kitsijoya ngani Ki'ndi borrego
sello xi mayatuni, masenru hora jña kuachun
ngank'aa. 2 'Ba tsa'biạ yatu ankje xi inya ngixkun
Na'enchana. Xi kika'ere yatu tjio.
3 'Ba sa'e ja'e kja'e ankje xi ja'ekasen ngankjain
altar. Ya'a jngu nisu xi oro ni ña tiya tsajmi
xi nda jen kanijnda. 'Ba tse tsajmi xi nda jen
kanijnda kika'ere, tuxi sik'atjijinkonire xi nchja
ngatsi'i xuta xi tse'e Na'enchana nga fako, nga
sjare chje Na'enchana ngasun altar xi oro ni xi

kjijña ngankjain yaxilio. 4 'Ba ni'ndire tsajmi xi
nda jen kanijnda xi ts'atjijinkoni xi nchja xuta xi
tse'e Na'enchana nga fako 'etjuni nisu xi tjiya ntsja
ankje 'ba echu ña tijña Na'enchana. 5 'Ba sa'e ankje
kiskjebe nisubiu 'ba kitsitse ndi'i x'i xi tjindusun
altar 'ba 'etsojo ngasun t'anangiu. 'Ba jane cho'on,
kjinu'yare si'a, tsa'na ndi'i cho'on 'ba kuán chon
ngayeje.

Tjio

6 'Ba tsik'endunda ankje xi yatu nga sikjane
tjiore. 7 'Ba ankje xi titjun kitsikjane tjiore,
'ba kititsojo ngasun t'anangiu tsindijo ko ndi'i xi
ts'atjijinkoni jin. 'Ba kití jngu yá xi ján ya ka'a
t'anangiu, jngu yá xi ján ya ka'a ya xi tjin 'ba ko
ngayéje xka xkjuen xi tjin.

8 'Ba ankje xi majóni kitsikjane tjiore, 'ba
kichanikja'ajin ndachikun tsajmi xi 'bakji'i joni
jngu ngijñacha xi 'ñu je xi tití, 'ba jin kuán jngu
yá xi ján ya ka'a ndachikun. 9 'Ba jngu yá xi ján
ya ka'a xi tjindukun ngajin ndachikun jesun, 'ba
kjinikjekjua jngu yá xi ján ya ka'a barku xi kio tjin
ngayeje.

10 'Ba ankje xi majánni kitsikjane tjiore, 'ba jngu
niñu xi 'ñu je xi 'batsa'en titi joni ndi'i xi s'ekuya
jendibani ngank'aa 'ba ja'ekejenjin jngu yá xi ján
ya ka'a ndajio 'ba ngajinre ña titju nanda. 11 'Ba
niñubiu Sja 'mi, 'ba kuasja jngu yá xi ján ya ka'a
nando. 'Ba nkjin xuta jesun ngat'a kjinisja nando.

12 'Ba ankje xi mañujunni kitsikjane tjiore, 'ba
kjinikjetsun jngu yá xi ján ya ka'a tsu'biu, jngu yá
xi ján ya ka'a na'enso 'ba jngu yá xi ján ya ka'a
niñu xi tjin. 'Ba 'batsa'en kis'ejñu jngu ka'a tsu'biu,

na'enso ko niñu. Bi nde kitsitsejenni jngu yá xi ján ya ka'a nga nixtjin 'ba jngu yá xi ján ya ka'a nga nistjen.

13 'Ba sa'e kiskutsijiạn 'ba kjint'e jnda_rạ jngu tjiuja xi titutjen ngank'aa. 'Ñu kiski'ndaya nga 'bi titsu: "¡Nimaxuni, nimaxuni, nimaxuni xuta xi tjin ngasun'ndio, nga kjuane tjio xi yak'a, xi je mején sikjane ankje xi ngiján kichojo!"

9

Tjio xi ma'ónni

1 'Ba ankje xi ma'ónni kitsikjane tjiore, 'ba tsa'biạ jngu niñu xi jendibajenni ngank'aa nga ja'ekejensun t'anangiu. Xi kika'ere llavere nga'nde ña 'ñu nanga tixa. 2 'Ba kionga kiskjex'a nga'nde ña 'ñu nanga tixa, 'etjunijin nị'ndi joni ni'ndi xi 'betjure jngu horno xi 'ñu je. 'Ba ni'ndi xi 'etjuni nga'nde ña 'ñu nanga tixa, kui xi 'echjare ndabare tsu'biu 'ba kitsijñu ntjo.

3 'Ba ngajin nị'ndibiu 'etjujinni naxkajndi xi ja'etsejin t'anangiu. 'Ba kika'ere kjua'ñu joni kjua'ñu xi tjinre chanuya xi tjin ngasun'ndio. 4 'Ba kis'enere nga bi sikjetsun ngijña xi tjin t'anangiu ninga tsajmi xi xkjuen kun ninga ya xi tjin. Tu kui sani si'onre xuta xi bi kis'et'a stjen chụbạre Na'enchana. 5 Tunga bi kika'e'ndere nga sik'en xuta, tu kui sani nga ón sa sjare chạjan. 'Ba chạjan xi sjare, jo=ni chạjan xi tsja chanuya kionga kjinere xuta. 6 'Ba kui nixtjinbiu xuta kuangisjai kjuabeya, tunga bi kụasjaire. Kụamejénre kueya, tunga kjuabeyo kuasent'axinre.

7 'Ba naxkajndibiu 'batsa'en matsejen joni chak-
abayu xi je kis'enda nga kuaje kjuachan. 'Ba nin-
daku titsusunre joni corona xi oro ni, 'ba nkjain
'batsa'en matsejen joni nkjain xuta. 8 'Ba ntsja ku,
jo=ni ntsjare yanchjin. 'Ba nde'ñu jo=ni nde'ñu
tjiuxa. 9 'Ba tsajmi xi tji'more nisinre jo=ni kicha.
'Ba nga tutjen 'batsa'en fane jngare jotsa'en fane
nga 'ñu nkjin chakabayu ko carreta inyamangat-
sanga nga inyafi kjuachan. 10 'Ba ndets'in tjinre
nindu joni xi tse'e chanuya 'ba tjin=re kjua'ñu nga
ón sa sjare chąjan xuta. 11 'Ba xi batexumare
naxkajndibiu, kui= ankje xi tijña nga'nde ña 'ñu
nanga tixa. Xi Abadón 'mi nga en hebreo, 'ba nga
en griego Apolión 'mi.
12 Je= ja'a kjuana'en xi titjun, tunga ngijó chaja
ngisa.

Tjio xi majonni

13 'Ba ankje xi majonni kitsikjane tjiore, 'ba
kjint'e_rą jngu jnda xi kinchja ngamasenre turú
xi ñujun mani xi tjindusun nga'nyure altar xi oro
ni xi kjijña ngixkun Na'enchana. 14 'Ba jndabiu
'bi kitsure ankje xi majonni xi ya'a tjio: “Chjundai
nga ñujun ankje xi tjitsut'a'ñu ngandaire ndaje xi
'ñu je xi Eufrates 'mi.”
15 'Ba meni kichjunda ankje xi ñujun, tuxi
sik'enni jngu yá xi ján ya ka'a xuta xi tjin. Ngu
tu kui xa kis'endani nga 'ba sa'en kui chubabiu,
nixtjinbiu, sa 'ba ko nu. 16 'Ba kjint'iąą jó tjin
kuán chasoldadu xi tjenngire xi tjindukjare chak-
abayu: jó sientu millón kuán. 17 'Ba joni tsa
ngaya chini 'batsa'en tsa'biąą chakabayu ko xi
tjindukjare. 'Ba 'bi kun xi tjindukjare: nisinre

kji'more ko kicha xi 'batsa'en ini kji'i joni ndi'i, 'ba asu joni jacinto, 'ba sine joni asufre. 'Ba nindaku chakabayu 'ba kun joni ku tjiuxa. 'Ba ts'a inya'betju ndi'i, ni̱'ndi ko asufre. 18 'Ba jngu yá xi ján ya ka'a xuta jesun ngat'are nga ján kjuana'enbi xi 'etju ts'a chakabayu, xi ndi'u, ni'ndiu ko asufre. 19 Ngat'a kjua'ñure chakabayu kis'e nga'a ts'a, tunga ndets'in kis'ere kjua'ñu ngayeje. Ngu ndets'in jo kun tjiuye, 'ba ko nindaku tsi'onnire xuta.

20 Tunga xuta xi ts'angiu, xi bi kjinik'en ngat'are kjuana'enbiu, bi kuamejénre kitsik'antjaiya kjuafa'etsjenre nga tsikinyat'axinre na'en xi 'endakoni ntsja. Tusa janda kitsichjire isennixtjin xi tsa'exat'are chanayiu ko na'en xi kuandakoni oro, plata, bronce, ndiojo 'ba ko ya xi bi matsejenre ninga bi nt'e 'ba ninga bi ma fi. 21 'Ba ninga bi kitsik'antjaiya kjuafa'etsjenre ngat'are nga tsik'en xuta, nga tsa'en kjuacha, kjuachajngi 'ba nga tsa'en cheje.

10

Ankje xi ya'a xujun chi xi ts'atjijunni

1 'Ba tsa'be ngañaa̱ kja'e ankje xi 'ñu tjinre kjua'ñu, xi jendibajenni ngank'aa. Xi ts'atjijunre yufi 'ba jngu cha'ya tijñasun nindaku. 'Ba nkjain titsitsejen joni tsu'biu, 'ba ndsaku matsejen joni xjo xi xinyangire ni'ya xi tití. 2 'Ba ngaya ntsja kjiya jngu xuju chi xi je kjitjundaya. 'Ba yasensun ndsaku kixi ndachikun 'ba ndsaku skjun yasensun t'anangiu. 3 'Ba 'ñu kiski'ndaya

jotsa'en nu'yare jndare tjiuxo nga xuyare. 'Ba nga kiski'ndaya, yatu cho'on jane.

4 'Ba kionga je jane cho'on xi yatu, je si'indaą tsakaiñu, tunga kjint'ią jngu jnda xi jendibani ngank'aa xi kitsuną: “T'ejña'mai xi kitsu cho'on xi yatu 'ba bi ni'indi enre.”

5 'Ba jaskan ankje xi jngu ndsaku sejñasun ndachikun 'ba xi jngu sejñasun t'anangiu yejennk'a ntsja kixi. 6 'Ba kitsja'enre nga ko ja'enre xi tijñakun ka'nda ngantsjai nixtjin, xi kitsa'en ngank'aa ko mé= xi tjin kio, t'anangiu ko mé= xi tjin kio, 'ba ko ndachikun ko mé= xi tjin kio. 'Ba kitsu: “Je bi nde k'uandaya ngisanire Na'enchana. 7 Ngat'a nga je kjua'e nixtjin nga sikjane tjiore ankje xi mayatuni, kio= kų̱ajngukjin xi 'ejña'mo Na'enchana. 'Ba kų̱an jotsa'en ja'ba je ye'ere nijmi nchja chinga profetare.”

8 'Ba jnda xi ja'ba kjint'e_rą, xi jendibani ngank'aa, jako nganiną 'ba kitsuną: “T'in 'ba chjube xujun xi kjitjundaya, xi kjiya ntsja ankje xi jngu ndsaku sejñasunre ndachikun 'ba xi jngu sejñasunre t'anangiu.” 9 Kui kjua kitsitiñat'ani_rą ankjebiu 'ba tsi'a_rą nga sjaną xujun chibiu. 'Ba kitsuną: “Chjube 'ba chine. Nga'a ndsu'bai kų̱an joni ntsjen, tunga ngaya ngats'ai sja kų̱an.”

10 'Ba 'batsa'en kiskjebią xujun chibiu xi kjiya ntsja ankje 'ba kiskinią. Nga'a ndsu'baą joni ntsjen kuán, tunga nga je kitjujiąn, sja kuán ngaya ngands'aą. 11 'Ba jaskan kik'innaą: “Tjinne=re nga 'ba nde sikja'axtiuya ngani mé= xi 'enda Na'enchana ngat'are nkjin ntjere xuta, naxi-nanda, xuta xi nchja kja'e kjuanga en 'ba ko reyre.”

11

Xuta xi jó xi sikixiya ngat'are Na'enchana

1 'Ba kika'ena̱ jngu ya chu̱ba̱ xi 'ba kji'i joni
yanaxu, 'ba 'bi kik'innaa̱: "T'in 'ba t'echubai
ningure Na'enchana ko altare. 'Ba t'exki jó tjin
mani xi kio inyatsichjire Na'enchana ngayeje.
2 Tunga bi 'bechubai nga'nde xi tijña ngandetsinre
ningu, ngat'a kui= nga'ndebiu xi kitsa'ere naxi-
nanda xi bi makjainre ngat'are Na'enchana. Xi
yachan jó sa kuinyane naxinanda tsje. 3 'Ba an
sikasia̱n jó xi sikixiya ngat'ana̱. Xi kuaja najñu
kjue 'ba sikja'axtiuya enna̱ nde 'batjinni jngu mi
ko jó sientu yachute ko te nixtjin."

4 Ngojó xutabiu, kui ngojó ya olivo 'ba ngojó
tsajmi xi s'endusun ndi'i lámpara xi inya ngixkun
Na'enre ngasun'ndio. 5 'Ba tsa tjin xi mejénre
si'onre xutabiu xi jó, ndi'i= k'uetju ts'a xi kuaka xi
mastike. 'Ba=tsa'en kjuinik'en tu'yañu xi mejénre
si'onre. 6 Kui= xi kika'ere kjua'ñu nga k'uechja
ngank'aa, tuxi bi nde kua'ani tsi jotjin nixtjin
kua'ndayare nga sikja'axtiuya enre Na'enchana.
'Ba=nde kika'ere kjua'ñu nga sa'en nga nando
ku̱an jin 'ba nga sikasenre ngasun'ndio ngayéje
kuya kjuanima. Ku̱an 'ba sa'en jotjin ndiya
mejénre.

7 'Ba kionga je ku̱ajngu xare ngojó xi tsikixiya
ngat'ana̱, kui tjiuba xi ndibanijin nga'nde ña 'ñu
nanga tixa, kui= xi skjanko, sa'enre 'ba sik'en.
8 'Ba s'e̱ndu yojore mik'ion ngaya ndiya tere naxi-
nanda jio, ña 'ba nde kis'et'a kru Na'enre. Xi tsure
xuta naxinanda "Sodoma" 'ba ko nangi "Egipto"
joni kusun. 9 'Ba ján nixtjin masen kuekutsejen'a

yojore mik'ion ngatsi'i xutare naxinanda xi tjin, ntjere xuta xi tjin, xi nchja kja'e kjuanga en, 'ba ko xutare nangi xi tjin. 'Ba bi sja'nde nga s'eyanijin yojore ngayeje. 10 'Ba ngatsi'i xuta xi tse'e nga-sun'ndio tsja kụanre ngat'are kjuabeyare. S'ẹre kjuatsja 'ba sjakañare kjuatjo xinkjin, ngat'a je jesun nchja chinga profeta xi jó xi kitsjare kjuasti.

11 Tunga nga je ja'a ján nixtjin masen, Na'enchana kitsja nga'ñu nganire xutabiu 'ba kitsik'endukun ngani. 'Ba tsisetjen ngani, 'ba ngatsi'i xi tsabe 'ñu kitsakjun. 12 'Ba 'batsa'en ngojó xi tsikixiya ngat'are Na'enchana kjint'e jngu jnda xi 'ñu tinchja, xi jendibajenni ngank'aa xi kitsure: “¡Ndibanijiun nga'e!” 'Ba jngu yufi tjenjin nga kinijinko ngank'aa yejerañu xi mastike kiskutsejen'a. 13 'Ba ndekuini chubabiu ja'a jngu chon xi 'ñu, 'ba jekjua jngu yá ya xi mateni naxinando. 'Ba yatu mi xuta jesun. 'Ba xuta xi ts'angi 'ñu kitsakjun 'ba kitsikixiya nga tjinre kjuaje Na'enchana xi tijña ngank'aa.

14 Je ja'a kjuanima xi majóni, tunga je matiña xi majánni.

Tjio xi mayatuni

15 'Ba ankje xi mayatuni kitsikjane tjiore, 'ba kjinu'yare ngank'aa nkjin jnda xi 'ñu kinchja nga kitsu:

Ngasun'nde ña yatexuma xuta,
je kuán nga'nde ña batexuma Na'enchana ko Cristore,
'ba kuatexuma ka'nda ngantsjai nixtjin.

16 'Ba nchja chinga xi kañujun xi tjindusun yaxilere ngixkun Na'enchana kitsikindi nindaku

'nda t'anangiu 'ba kitsichjire Na'enchana 17 'ba 'bi kitsu:
Teba'e=rį kjuanda, ji Nainį,
Na'en xi tijña 'ba tsik'ejña,
xi tse'e ngayéje kjua'ñu xi tjin.
Ngat'a je tenichjen kjua'ñuri xi je,
'ba je te'betuts'in_ri nga tebatexumai.
18 'Ba je= kuastire naxinanda xi tse'e ngasun'ndio,
tunga je= ja'e nixtjin nga kuakui kjuastiri xi je,
chụbą nga kụanre kjua xuta xi je jesun,
'ba kua'eri chjire xi 'bakore xuta xi tsiji,
nchja chinga profeta ko xuta tsje xi tsiji
'ba ko ngatsi'i xi bekun ja'enri,
ninga xi tjinre kjua'ñu ninga xi nįmą.
'Ba sikjeni xi inyatsikjetsun ngasun'ndio.
19 'Ba 'batsa'en kitju'i ningure Na'enchana xi kjijña ngank'aa, 'ba ngaya ningu kji'yare kaxa xi bakutsejen nga Na'enchana 'endako kjua xuta xi tse'e. 'Ba tsa'na ndi'i cho'on, 'ba kis'e si'a, jane cho'on, kuán jngu chon, 'ba 'ñu tsa'a tsindijo.

12

Chjun ko tjiuye xi yatu ku

1 'Ba jaskan kuatsejen ngank'aa jngu chuba je xi yakutsejen mé= xi kụan. Kji'yare jngu chjun xi ts'atjijunre tsu'biu joni najñu, 'ba na'enso kis'ejña ngi ndsaku, 'ba tejó niñu tjisunre nindaku joni corona. 2 'Ba tji'yamore 'ba chajanre ki'ndiu tikji'ndayako. Tifa'a kjuanima nga s'ẹre ki'ndi.

3 'Ba jaskan kuatsejen ngani ngank'aa kja'e chuba xi yakutsejen mé= xi kụan. Kji'yare jngu tjiuye je xi ini kji'i. Xi tjinre yatu nindaku 'ba te

turu, 'ba jngu corona tjisunre nga jngu jngu nindaku. 4 'Ba ko ndets'in kiskjefejenya jngu yá xi ján
ya ka'a niñu xi tjin ngank'aa 'ba kiskanikja'a ngasun t'anangiu. 'Ba tjiuyebiu xi yatu ku tsakasen
ngixkun chjunbiu xi je mején s'e̱re ki'ndi, tuxi
skineni ki'ndiu kionga je tsin.
5 'Ba chjunbiu kis'ere jngu ki'ndi xi'in. Xi je
'batjinni nga kuatexumare ngayéje naxinanda xi
tjin ngasun'ndio ko jngu yaníse xi kicha kuandani. Tunga ki'ndiu kitukja'axin 'ba kichanire
Na'enchana ña nga tijña yaxilare. 6 'Ba chjunbiu
tsanga 'ba kiji nangi t'axin ña Na'enchana 'endare
jngu nga'nde, tuxi kio satesinnire jngu mi ko jó
sientu yachute ko te nixtjin.
7 'Ba jaskan kis'e jngu kjuachan ngank'aa, ña
ankje xi Miguel 'mi ko ankje xi tjenko kiskjanko
tjiuye xi yatu ku. 'Ba kiskjan tjiuyebiu ko ankje
xi tjenko, 8 tunga kitsichaja tjiuyebiu 'ba bi nde
kuán tsik'endu ngisani ngank'aa. 9 Ngu tsichuxje
tjiuye jebiu, tjiuye chingo xi chanayi 'mi, xi 'ba nde
Satanás 'mi ngayeje, xi 'bonachare ngatsi'i xuta xi
tjin ngasun'ndio. Kui 'ba ko ankjere tsichujenngi
ngasun'ndio.
10 'Ba 'batsa'en kjint'e_ra̱ jngu jnda xi 'ñu kinchja
ngank'aa xi 'bi kitsu:
Nganda'e sik'angi= Na'enchana xuta xi tse'e,
kuakutsejen kjua'ñure 'ba kuatexuma,
'ba Cristore sikjen kjua'ñure.
Ngat'a je= tsichuxjejin xi baneje nts'ia,
xi nga nixtjin nga nistjen baneje ngixkun
Na'enchana.
11 Ngat'are jinre xi 'esten Ki'ndi borrego kitsa'en
nts'ia,

'ba ngat'are en xi kui kitsuyakixi,
ngat'a bi kitsakjun nga kueya.
12 'Bamani titsja_ru yojonu xi tetsubo ngank'aa.
Tunga nimaxunu jun xi tetsubo t'anangiu
'ba ngajin ndachikun,
ngat'a je ja'ejenkunnu chanayiu,
'ba 'ñu kuastire,
ngat'a be= nga chuba nixtjin tijña ngisare.
13 'Ba nga je tsabe tjiuye jebiu nga je
kichanikja'ajen ngasun t'anangiu, kitjenngi
chjun xi kis'ere ki'ndi xi'in. 14 Tunga kika'ere
chjunbiu jó jnga joni xi tse'e tjiuja tse, tuxi kụan
kuasent'axin kjinnire tjiuye jebiu nga stutjen
nga'nde xi je kis'endare nangi t'axin ña sạtesinre
ján nu masen. 15 'Ba sa'e ts'a tjiuye jebiu ts'axje
nanda joni jngu ndaje, tuxi nandabiu skjefeni
chjunbiu. 16 Tunga t'anangiu tsakaseko chjunbiu.
Ngu kitju'i jngu ngojo nangiu ña ja'as'en ndaje xi
ts'axje ts'a tjiuye jebiu. 17 'Ba meni 'ñu kuastike
tjiuye jebiu chjunbiu 'ba kiskjanko ntjere xi yak'a,
xuta xi tsik'etjusun kjuatexumare Na'enchana 'ba
xi kixi 'bejñatjo xi kitsuya Jesucristo. 18 'Ba tjiuye
jebiu tsik'ejña ndai ndachikun.

13

Tjiuba xi jó

1 'Ba tsa'bịạ jngu tjiuba xi ti'betukajin
ndachikun xi yatu mani nindaku 'ba te mani
turúre. 'Ba nga jngu jngu turúre titsusunre corona.
'Ba nde nga jngu jngu nindaku tjitsut'a ja'en xi
ch'o tsure Na'enchana. 2 'Ba tjiuba xi tsa'bịạ 'ba=
kji'i joni tjiuxa. 'Ba ndsaku 'ba= kun jo=ni ndsaku

oso, 'ba ts'a jo=ni ts'a tjiuxa. 'Ba tjiuye jio kitsjare
tjiubabiu kjua'ñure ko yaxilere 'ba ko xare, tuxi
kuatexumani. 3 'Ba tsa'bią nga kjini'onre jngu
nindaku tjiubabiu 'ba 'batsa'en 'yare joni tsa
sik'enre tsakaiñu, tunga je kuanda ña onre. 'Ba
meni ngatsi'i xuta xi tse'e ngasun'ndio kuakunre
'ba kitjenngi tjiubabiu. 4 'Ba kitsichjire tjiuye
jebiu, ngat'a je kitsjare kjua'ñure tjiubabiu nga
kui kuatexuma. 'Ba 'ba nde kitsichjire tjiubabiu
nga 'bi kitsu: “Ni'yá tjinre kjua'ñu xi 'batsa'en
je joni xi tse'e tjiubabiu. Ni'yá kų̱an skjanko 'ba
sa'enre.”
5 'Ba kika'e'ndere tjiubabiu nga kų̱an nk'a
k'uaxje yojore ngat'are kjua'ñure 'ba nga kuinchja
en xi ch'o tsure Na'enchana. 'Ba kitsa'ere kjua'ñu
nga yachan jó sa kuatexuma. 6 'Ba meni kinchja
en xi tsi'onre Na'enchana. Ch'o kitsure ja'enre
Na'enchana ko nga'nde ña tijña 'ba ko ngat'are
ngatsi'i xi tjin ngank'aa. 7 'Ba nde kika'e'ndere
nga skjanko xuta tsje xi tse'e Na'enchana 'ba nga
sa'enre. 'Ba kika'ere kjua'ñu nga kuatexumare
ngatsi'i ntjere xuta xi tjin, naxinanda xi tjin,
xutare nangi xi tjin 'ba ko xuta xi nchja kja'e
kjuanga en. 8 'Ba ngatsi'i xuta xi tse'e ngasun'ndio,
xi bi kua'indut'a ja'enre xujunre Ki'ndi borrego
xi kjinik'en, kitsichjire tjiubabiu. Ngat'a nga kje
majín ngasun'ndio, ngatsi'i xi k'uendukunntsjai
kua'indut'a ja'enre xujunre Ki'ndi borrego.
9 Xi tjin ñojon ngatasen ñojon.
10 Xi je 'batjinni nga nduya kuaje,
kui= xi kuaje nduya.
'Ba xi je 'batjinni nga kicha kjuinik'enkoni,
kui= xi kicha kueya=ni.

Kio= machjen nga xukjuakore xuta tsjere Na'enchana 'ba nga kixi inya ngat'are kjuamakjainre.

11 'Ba jaskan tsa'be ngañaa̱ kja'e tjiuba xi ti'betukanijin nangiu. Tjinre jó turu joni tse'e ki'ndi borrego, tunga 'batsa'en nchja joni tjiuye jio. 12 'Ba tjinre ngayéje kjua'ñure tjiuba xi titjun 'ba tibatexuma ngixkun. Titsa'en nga xuta xi tse'e ngasun'ndio sichjire tjiuba xi titjun, xi kuanda ña onre xi 'batsa'en 'yare joni tsa sik'enre tsakaiñu. 13 'Ba nde titsa'en kjuakun ya'e, ka'nda ngixkun xuta titsikasenjen ndi'i ngank'aa 'nda t'anangiu. 14 'Ba ngat'are nga kika'e'ndere nga sa'en kjuakun ngixkun tjiuba xi titjun, ti'bonachare xuta xi tse'e ngasun'ndio. 'Ba 'enere xuta nga sinda jngu isenre tjiuba xi tijñakun nisi tsa je kjini'onkonire kicha.

15 'Ba kika'e'ndere tjiuba xi majóni nga sik'ejñakun isenre tjiuba xi titjun, tuxi kụan kuinchjani 'ba 'batsa'en kụan k'uexa nga kjuinik'en ngatsi'i xi bi sichjire kui. 16 'Ba kitsa'en nga s'ẹt'are chụba̱ ntsja kixi asa stjen ngatsi'i xuta, xi tjinre kjua'ñu asa xi nịma̱, xi nyina asa xi tsajainre tsajmi, xi xuta ndai asa chu'nda xi tsindaa̱. 17 'Ba ni'yá kuán tsatse tsajmi asa yateña tsa tsajainre chubabiu, xi ja'enre tjiubabiu asa numerore ja'enre.

18 Kibi kjuankjin kakun machjenre. Xi mankjinre ngat'axje numerore tjiubabiu, ngat'a kui= xi numerore ja'enre jngu xuta. Kui= xi jon sientu masen ko tjio'on jngu.

14

Ki'ndi borrego ko xi jngu sientu ko yachan ñujun mi

1 'Ba jaskan kiskutsijaa̱n 'ba tsa'bia̱ Ki'ndi borrego nga sejñasun tjengi xi Sión 'mi. 'Ba kio inyat'are jngu sientu ko yachan ñujun mi xuta xi kua'indut'a stjen ja'enre Ki'ndi borrego ko ja'enre Na'enre Ki'ndi borrego. 2 'Ba kjint'e_ra̱ jngu jnda xi jendibani ngank'aa, xi 'batsa'en jane jotsa'en fane ña ntjai nanda asa jotsa'en fane nga 'ñu fane cho'on. Jndabiu jo=ni tsa 'ñu nkjin xuta inyatsikjane najni arpa.

3 'Ba inyase jngu son xatse ngankjain yaxilio, nga ñujun xi tjindukun 'ba ko nchja chinga xi kañujun. Tu'yá kuán kise ngisa sonbiu, tu kui sani xuta xi jngu sientu ko yachan ñujun mi xi ts'angi ngajinre xuta xi tjin ngasun'ndio. 4 Kui xutabiu kui xi bi kitsijndiko yojore yanchjin nga nisa jngu ndiyajín tsik'enduko chjun, xi fitjenngi Ki'ndi borrego tuña ña kui fi. Kui xi ts'angi ngajinre xuta 'ba 'ba= nguyare joni tu xi tjun macha, chje xi ba'ere Na'enchana ko Ki'ndi borrego. 5 Nimé en ndesu kinchja, ngu tsje ngixkun Na'enchana.

En xi kitsu ankje xi ján

6 'Ba jaskan tsa'be ngañaa̱ kja'e ankje xi titutjen ngank'aa nga ndibako jngu en xatse xi bi fet'a. Xi sikja'axtiuyare xuta xi tjin ngasun'ndio, ngayéje naxinanda xi tjin, ngayéje ntjere xuta xi tjin, xutare nangi xi tjin 'ba ko xuta xi nchja kja'e kjuanga en. 7 'Ñu kinchja ankjebiu nga 'bi kitsu: “Chakun Na'enchana 'ba tikixiyo nga kui tjinre kjuaje, ngat'a je= ja'e chu̱ba̱ nga sa'en

kjua. Tichji_ru xi kitsa'en ngank'aa, t'anangiu, ndachikun ko nga'nde ña tju nanda."

8 'Ba jaskan kuatsejen kja'e ankje, xi majóni, xi 'bi kitsu: "Je= kjinikjekjua, je= kjinikjekjua naxinanda je xi Babilonia 'mi, ngat'a kitsa'en kjuachajngi nga mejénre tsitsjare yojore. 'Ba kitsa'en nga naxinanda xi yak'a kjuitjenngi kusunre. 'Ba 'batsa'en kitsich'i ngatsi'i xutare nangi xi tjin ko xanre kjuachajngire."

9 'Ba jaskan kuatsejen ngani kja'e ankje. Xi majánni xi 'ñu kinchja nga 'bi kitsu: "Tsa tjin xi sichjire tjiubabiu ko isenre, asa sja'nde nga s'e̱t'are chubare stjen asa ntsja, 10 kui xi tjinnere nga sa̱ku yejere kjuasti jere Na'enchana. 'Ba 'ba ku̱anre jo mare xi 'bi yeje xan xi bi kichjujen nga'ñure. 'Ba ndi'i ko asufre kjua'ajin kjuanima ngixkun ankje tsjere Na'enchana 'ba ngixkun Ki'ndi borrego. 11 'Ba ni̱'ndire ndi'i xi tsikja'a kjuanima timijin ka'nda ngantsjai nixtjin. 'Ba nga nixtjin nga nistjen tsajain kjuanikja'ayare xi tsichjire tjiubabiu ko isenre 'ba xi sa̱kure chubare ja'enre."

12 Kio= machjen nga bi sikjere kakun xuta tsjere Na'enchana, xi tsik'etjusun kjuatexumare 'ba xi kixi fitjenngi Jesús.

13 'Ba kjint'e_ra̱ jngu jnda xi jendibani ngank'aa xi 'bi kitsuna̱: "Ti'indi kibi: ¡Ndaxure xuta xi kueya nga tujngu mako Na'enna ba'anire 'nda nganda'e!"

'Ba Isennixtjintsjere Na'enchana tsu: "Jun. Kui xi sikja'aya ngat'are kjuanima xi kisakure nga 'ñu kitsa'exa. Ngat'a xa xi kitsa'en kuakutsejen 'yá= kuán kui nga kjuechu jan."

Nixtjin nga kuacha xi tjintje ngasun'ndio

14 'Ba jaskan kiskutsijaa̱n 'ba tsa'bia̱ jngu yufi
tiba. 'Ba ngasun yufiu tijñasun jngu xi 'batsa'en
matsejen joni xuta, 'ba tjisunre jngu corona xi
oro ni. 'Ba ngaya ntsja kjiya jngu kicha yojó joni
xi machjen nga ti trigo. 15 'Ba ningu xi kjijña
ngank'aa 'etjuni kja'e ankje xi 'ñu kinchja nga 'bi
kitsure xi tijñasun yufiu: “Je kuacha xi tjintje nga-
sun'ndio. Tichakuai kichari cho̱n 'ba t'ekui, ngat'a
je= ja'e chu̱ba̱ nga s'e̱jñatjo cho̱n.” 16 'Ba 'batsa'en
xi tijñasun yufiu tsateko kichare mé= xi tjintje nga-
sun'ndio, 'ba kis'eku chanre ngasun'ndio.

17 'Ba jaskan 'etju ngani kja'e ankje ningu xi
kjijña ngank'aa xi 'ba nde ya'a jngu kicha yojó
ngayeje. 18 'Ba ña kjijña altar 'etju kja'e ankje,
xi batexumare ndi'u. Xi 'ñu kinchja nga 'bi kit-
sure xi ya'a kicha yojó: “Kicha yojóri tichakoni
enre uva xi tjin ngasun'ndio, ngat'a je= ja'e chu̱ba̱
nga sti uva.” 19 'Ba 'batsa'en ankjebiu tsatekoni
kicha yojóre uva xi tjin ngasun'ndio, 'eku 'ba
'etsojoya nga'nde ña nits'iungi, xi tsunire nga'nde
ña kuakutsejen kjuasti jere Na'enchana. 20 'Ba
kjinits'iungi uvabiu ngandaire naxinando. 'Ba
nga'nde ña kjinits'iungi, jin 'etjuni. 'Ba jiun tsijin
jo kji'i nk'a ka'nda ngi'ba chakabayu, 'ba jánru
sientu kilómetro nga teya.

15

Ankje xi ya'a kjuana'en xi fet'ani

1 'Ba jaskan tsa'be ngañaa̱ ngank'aa kja'e chu̱ba̱
je xi makunna, xi yaku mé= xi ku̱an. Tsa'bia̱ yatu

ankje xi ya'a yatu kjuana'en xi fet'ani, 'ba kionga
je kụan kibiu, je kjuet'a kjuasti jere Na'enchana.
2 'Ba nde tsa'bią tsajmi xi matsejen joni jngu
ndachikun xi chutsin ni xi ts'atjijinkoni ndi'i. 'Ba
ngandaire ndachikun chutsiun inyanduju xuta
xi kiskjanko tjiubabiu 'ba kitsa'enre. Ngat'a bi
kitsichjire isenre tjiubabiu ninga bi kitsja'nde nga
kis'et'are numerore ja'enre. Kui xutabiu ya'a
najni arpa xi Na'enchana kitsjare. 3 'Ba inyase
sonre Moisés, jngu xi kitsa'exangire Na'enchana,
'ba inyase sonre Ki'ndi borrego. 'Ba inyatsu:
Ji Nainį, Na'en xi tse'e ngayéje kjua'ñu xi tjin,
'ñu= ya'e xi kjiñe'en 'ba makun=ni.
Kixi 'ba kjuakixi= ndiya xi tsiji.
Ji=ni reyre nangi xi tjin.
4 Ngatsi'i xuta tjinne=re nga sąkjunkeri, Nainį.
Ngatsi'i xuta tjinne=re nga sikixiya nga je ja'enri.
Ngat'a tu ji sani xi tsjekjin.
Ngatsi'i xuta xi tjin ngasun'ndio kjua'e= ngixkuin
nga sichjiri,
ngat'a je= kji'yare nga kixi ñe'en kjua.
5 'Ba nga je kuán kibiu, tsa'bią nga kichju'i ningu
xi kjijña ngank'aa, xi bakutsejen nga Na'enchana
'endako kjua xuta xi tse'e. 6 'Ba ningu 'etjuni ankje
xi yatu xi ya'a kjuana'en xi yatu. Yaja najñu tiba xi
tsje xi tiba'na, 'ba nisinre titsukjare tjiuxinjnde xi
oro ni.
7 'Ba jngu xi ñujun xi tjindukun kitsjare nga jngu
jngu ankje xi yatu jngu nisu xi oro ni xi kitse
kjuasti jere Na'enchana xi tijñakun ka'nda ngants-
jai nixtjin. 8 'Ba kitse ningu ni'ndi xi jendibanire
kjuajere ko kjua'ñure Na'enchana, 'ba ni'yá kuán

ja'as'en ningu 'nda nga jet'a kjuana'en xi yatu xi ya'a ankje xi yatu.

16

Nisu xi inya kjuana'en xi yatu

1 'Ba jaskan kjint'e_ra̱ jngu jnda xi 'ñu kinchja, xi jendibani ningu. 'Ba kitsure ankje xi yatu mani: “Tangik'estenjiun ngasun'ndio xi inya nisu xi yatu, xi kjuasti jere Na'enchana.”

2 'Ba meni ankje xi titjun kik'estensun t'anangiu xi inya nisure. 'Ba xuta xi kis'et'are chubare tjiubabiu 'ba xi kitsichjire isenre, kuatsejenne tse xi ch'o xi tsikja'a 'ñu tse kjuanima.

3 'Ba jaskan ankje xi majóni 'estejin ndachikun xi inya nisure. 'Ba ndachikun jin kuánni joni jinre xuta mik'en. 'Ba jesun ngayéje xi tjindukunjin ndachikun.

4 'Ba jaskan ankje xi majánni 'estejin ndajio ko nga'nde ña tju nanda xi inya nisure. 'Ba jin kuán.

5 'Ba kjint'ia̱ nga 'bi kitsu ankje xi batexumare nando: “Ji, Na'en, xi tsjekjin xi tijña 'ba tsik'ejña, kixi= teñe'en nga 'bitsa'en teñe'en kjua. 6 Ngat'a kui xutabiu 'esten jinre xuta tsjeri 'ba ko tse'e profeta. 'Ba nganda'e, ji kjiñe'en nga tjinnere k'ui jin. 'Ba=tsa'en machjenre.”

7 'Ba nde kjint'e_ra̱ ngijngu jnda xi jendibani ña tijña altar xi 'bi kitsu: “Jun, Na'en, xi tse'e ngayéje kjua'ñu xi tjin, ji xi kixi ñe'en kjua nga ko fani kjuakixi.”

8 'Ba jaskan ankje xi mañujunni 'esten ngasun tsu'biu xi inya nisure. 'Ba kitsa'en nga tsu'biu nga ko ndi'i kuakakoni xuta. 9 'Ba 'ñu kití

xuta ngat'are ndi'u, tunga ninga 'ba kuánre, bi kitsik'antjaiya kjuafa'etsjenre 'ba bi kitsikixiya nga Na'enchana tjinre kjuaje. Tusa ch'o kitsure ja'enre Na'enchana xi tjinre kjua'ñu nga sja asa skja'axin kjuana'enbiu.

10 'Ba jaskan ankje xi ma'ónni 'esten xi inya nisure ngasun yaxile ña batexuma tjiubabiu. 'Ba kuajñu yeje ña batexuma tjiubabiu. Kiskineya najenre xuta ngat'are kjuanima xi inyafa'a. 11 Tunga tojo bi kitsik'antjaiya kjuafa'etsjenre ngat'are kjuach'o xi inyatsa'en. Tusa ch'o kitsure Na'enchana xi tijña ngank'aa ngat'are kjuanima xi inyafa'a 'ba ngat'are tse xi yajun yojore.

12 'Ba jaskan ankje xi majonni 'estejin ndaje je xi Eufrates 'mi xi inya nisure. 'Ba ndajio kixi, tuxi skjex'a'ndenire nga kjua'e nchja rey xi ndibani ngituts'ian.

13 'Ba tsa'bią ján isennixtjin ch'o xi matsejen joni naxkje xi ti'betjuni ts'a tjiuye jio, ts'a tjiuba xi majóni 'ba ko tse'e profeta ndesu. 14 Kui isennixtjin ch'obiu tsa'exat'a=re chanayiu nga tsa'en kjuakun 'ba inya'betju nga k'ueku rey xi tjin jo kji'i ngasun'ndio, tuxi k'uendundani nga skjanko Na'enchana. Ngat'a s'ę= kjuachan nixtjin je nga kuakutsejen yojore Na'enchana xi tse'e ngayéje kjua'ñu xi tjin.

15 “Chutsijon, an kjua'e=ñą joni chacheje. ¡Ndaxure xi tijñakun xi tijñanda najñure, tuxi bi k'uajme kjistini 'ba bi kụasubare nga xiare!”

16 'Ba nga ján isennixtjin ch'o 'eku reybiu nga'nde xi Armagedón 'mi nga en hebreo.

17 'Ba jaskan ankje xi mayatuni 'esten ngajin
isen xi inya nisure. 'Ba kjinu'yare jngu jnda
xi ne 'ñu kinchja, xi jendibani ningu ña sejña
yaxilere Na'enchana nga batexuma. “Je kua-
jngu”, kitsu jndabiu. 18 'Ba 'batsa'en tsa'na ndi'i
cho'on, kis'e si'a, jane cho'on, 'ba kuán jngu chon
xi niki 'ñu=. Xi nisañajanni ma 'ndani nga xuta
tjin ngasun'ndio, ngat'a niki 'ñu kuán chonbiu.
19 'Ba ján ya 'etju naxinanda jio nga tsakjanya, 'ba
kjinikjekjua naxinanda xi tjin ngasun'ndio. 'Ba
Na'enchana ja'etsjen yejere kjuach'o xi kitsa'en
naxinanda je xi Babilonia 'mi 'ba kitsa'en nga k'ui
xi kitse chutsin, xi kjuasti jere. 20 'Ba kichajajin
isen ngayéje isla xi tjin, 'ba ngayéje nindu bi nde
kji'yanire. 21 'Ba ngank'aa jendibani tsindijo ya'e
xi tsixunere xuta, xi iyeru ts'axtiu yachan kilo. 'Ba
xuta ch'o kitsure Na'enchana ngat'are kjuana'en
xi tse'e tsindijo, ngat'a kjuana'en jebiu kitsikja'a
'ñu tse kjuanima.

17

Kjuanima xi kisakure chjun masion

1 'Ba kitsitiñat'anạ jngu ankje xi s'ejñajinre ankje
xi yatu, ankje xi ya'a jngu nisu xi yatu tsakaiñu.
'Ba 'bi kitsunạ: “Jabi. Kuakurạ jótsa'en si'anre
kjua chjun masen xi nda 'yare, xi tijñat'are
nkjin ndaje ya'e. 2 Rey xi tjin ngasun'ndio
kitsa'enko kjuachajngi chjunbiu, 'ba xuta xi tse'e
ngasun'ndio kuach'i ko xanre kjuachajngire.”

3 'Ba jaskan ja'ejin nganinạ Isennixtjintsjere
Na'enchana 'ba kikonạ ankje nangi t'axiun. 'Ba
kio tsa'biạ jngu chjun xi tijñakjare jngu tjiuba xi ini

kji'i xi kitsejunre ja'en xi ch'o tsure Na'enchana. Yatu= mani nindaku 'ba te mani turúre. 4 'Ba chjunbiu yaja najñu xi kuán kji'i 'ba ini koni, 'ba kitsejunre oro 'ba nkjin kuya ndiojo xi tsjakun. 'Ba ngaya ntsja ya'a jngu chutsin xi oro ni xi kitse kjuanayi ko xi jndi ngixkun Na'enchana, xi tsunire kjuachajngire chjunbiu. 5 'Ba stjen kua'indut'a jngu ja'en xi tu'yá mankjinre. 'Bi tsa'en kua'indut'a: "Naxinanda je xi Babilonia 'mi, nare yanchjin masen 'ba nare ngayéje kjuanayi xi tjin ngasun'ndio." 6 'Ba tsa'biạ nga chjunbiu ch'i nga kits'i jinre xuta tsjere Na'enchana ko xi tse'e xuta xi kitsuyakixi ngat'are Jesucristo. Kionga tsa'biạ, 'ñu kuakunnạ.

7 "¿Ánñu makunniri?", tsiningiyanạ ankjebiu. "Xinyarạ jó tsunire ngat'are chjunbiu ko tjiuba xi tijñakjare, xi yatu mani nindaku 'ba xi te mani turúre. 8 Tjiuba xi kji'ye, kui xi tsik'ejña tsakaiñu tunga bi nde tijñakunni nganda'e. Tunga je mején k'uetukanijin=ni nga'nde ña 'ñu nanga tixa 'ba kuaje ña niki chạjakjin. 'Ba xuta xi tse'e ngasun'ndio, xi bi kua'indut'a ja'enre xujun xi tsu 'yá= xi k'uendukunntsjai xi kua'indu nga kje majín ngasun'ndio, kụakun=re nga skue tjiuba xi tsik'ejña tsakaiñu tunga bi nde tijñakunni nganda'e 'ba xi kjua'e ngani.

9 'Kibi= xi kjuankjin kakun machjenre. Nindaku xi yatu, kui xi tsunire nga yatu tjengi xi tijñasun chjunbiu 'ba 'ba=nde tsunire yatu rey ngayeje. 10 Ón reybi je jesun, jngu xi tjin ngisare xa nganda'e, 'ba jngu xi kje fa'ejín, tunga bi tse kụanre xare nga kjua'e. 11 'Ba tjiuba ini xi tsik'ejña

tsakaiñu tunga bi nde tijñakunni, kui rey xi majinni, tunga 'ba nde tse'e xi yatu ngayeje. 'Ba kuaje ña cha̱jakjin.

12 "'Ba turú xi te mani xi kji'ye, kui xi tsunire nga te rey xi kje ba'e xajínre. Tunga kua'exa=re nga kuatexuma jngu hora sa joni rey 'ba ñatjen kuatexumako tjiubabiu. 13 Kui xi tujngu ku̱an 'ba sjare tjiubabiu kjua'ñure ko xa xi tjinre. 14 'Ba ñatjen skjanko Ki'ndi borrego, tunga Ki'ndi borrego sa'enre, ngat'a kui= xi Naire nai 'ba Reyre rey. 'Ba xuta xi tujngu ma Ki'ndi borrego, kui= xi kjinukjuare, xi kichja'ajin 'ba xi kixi tjenngire."

15 'Ba ankje 'ba nde kitsuyana̱ ngayeje: "Ndaje xi nkjin mani xi kji'ye, ña tijñat'are chjun masenbiu, kui xi tsunire xutare nangi xi tjin, xutankjin, xuta xi nchja kja'e kjuanga en, 'ba ko naxinanda xi tjin. 16 'Ba turú xi te mani 'ba ko tjiuba inibiu xi kji'ye ku̱astike chjun masenbiu. Skja'axin yejere xi tjinre, sikasti, skine yojore chjunbiu, 'ba ko ndi'i kuakani xi 'bangi. 17 Ngat'a Na'enchana je 'ejñajin inimare turú xi te nga sa'en xi mejénre. Kui kjua tu jngu ku̱anni 'ba sja'ndere tjiuba inibiu nga kui xi kuatexuma 'nda nga k'uetjusun en xi kitsu Na'enchana. 18 'Ba chjunbiu xi kji'ye, kui xi tsunire naxinanda je xi batexumare rey xi tjin jo kji'i ngasun'ndio."

18

Jotsa'en kjinikjekjua naxinanda je xi Babilonia 'mi

1 Nga je kuán kibiu, tsa'be ngañaa̱ kja'e ankje xi jendibajenni ngank'aa. Kui xi 'ñu tse kjua'ñu

tjinre, 'ba ngasun'ndio kua'isen ngat'are kjuajere ankjebiu. 2 'Ba 'ñu kinchja nga kitsu: “Je= kjinikjekjua, je= kjinikjekjua naxinanda je xi Babilonia 'mi. Je kuán ndaba isennixtjin xi tsa'exat'are chanayiu 'ba nga'nde ña tjindu ngayéje isennixtjin ch'o xi tjin. Je kuán ndaba ngatsi'i tjiunise xi jndi ngixkun Na'enchana ko tjiunise xi masticha. 3 Ngu xuta xi tse'e ngayéje nangi xi tjin ngasun'ndio je kuach'i ko xanre kjuachajngire. 'Ba rey xi tjin ngasun'ndio kitsa'enko kjuachajngi. 'Ba jo kji'i ngasun'ndio xuta xi bateñaya 'ba batseya kuanyina ngat'are nkjin tsajmi xi tsatse nga tsangisjaintsjai xi sitsjare yojore.”

4 'Ba jaskan kjint'e_ra kja'e jnda xi jendibani ngank'aa. 'Bi kitsu: “T'etukajiun naxinandabiu jun xi xutana, tuxi bi skajinñu jere 'ba bi kuitjaxtiu kjuana'en xi sakure. 5 Ngat'a je tifechu jere 'nda ngank'aa, 'ba tjijin kakun=re Na'enchana je xi inyatsa'en.

6 ’Nde 'batsa'en tingojoni_ru jo kitsiko xuta xi kja'ere. Ka'nda jó ndiya tingojo_ru xi kitsa'en. Tinyajiun chutsinre mé= xi k'ui, jó ndiya ngisa 'ñu kjan ngisa nga ko mare xi kitsjare xuta xi kja'ere. 7 Jotsa'en 'ñu nk'a ts'axje yojore 'ba nda tsik'ejña nga tsangisjaintsjai xi sitsjare yojore, 'ba nde tsa'en 'ñu ta'e_ru kjuanima ko kjuaba nganda'e. Ngat'a tsikja'etsjen nga 'bi tsu: An=ña jngu reina 'ba tejñasaan yaxile nga tebatexumaa. Bi chjun k'an kuáan. Bi s'ena kjuaba. 8 Kui= kjua nga jngu ka'a fani kjua'ene yejeni kjuana'en xi sikja'are kjuanima: kjuabeya, kjuaba 'ba ko kjindia. 'Ba ko

ndi'i kuitini, ngat'a tjinre kjua'ñu Na'enchana xi
titsa'enre kjua."
9 'Ba rey xi tjin ngasun'ndio xi kitsa'enko
kjuachajngi chjunbiu, xi tsangisjaintsjaiko xi sit-
sjare yojore, kui xi ski'nda 'ba kụabare nga skue
ni'ndi xi ti'betju ña tití. 10 'Ba kjin kuinya, ngat'a
sạkjunre kjuana'en xi tifa'axtiu chjunbiu, 'ba
kuetsu: "¡Nimaxuni, nimaxuni naxinanda je, nax-
inanda xi Babilonia 'mi xi tjinre kjua'ñu! Ngat'a
ngutjun fani kjiña'anre kjua."
11 'Ba xuta xi tjin ngasun'ndio xi bateñaya 'ba
batseya 'ba nde ski'nda 'ba kụabare ngat'are kui,
ngat'a nde tsajainni xi kuatse ch'a xi kjua'eko.
12 Kui= xi ja'eko nga yateña oro, plata, nkjin kuya
ndiojo xi tsjakun, nkjin kuya najñu xi chji, najñu xi
kuán kun ko xi ini, nkjin kuya ya xi nda jen, nkjin
kuya tsajmi xi kis'endakoni nindare tjiuniña, ya xi
'ñu chji, bronce, kicha, ndiojo, 13 canela, tjiuxin xi
nda jen, tjingusja, nanda xi nda jen, chojo xi nda
jen, binu, aseti, harina, trigo, tjiundija, chutsanga,
chakabayu, carreta xi kjefe chakabayu, 'ba ka'nda
chu'nda xi sateña.
14 'Ba nchja xi bateñaya 'ba batseya 'bi kuetsure
naxinando: "¡Nde tsajainniri tsajmi xi tsjakun xi
'ñu kuamejénri! ¡Je= kjinichajakjin tsajmiri xi ts-
jakun ko kjuanyinari! ¡Niñajan nde sạkuniri!"
15 'Ba kjin kuinya nchja xi bateñaya 'ba batseya,
xi kuanyina ngat'are naxinando, ngat'a sạkjunre
kjuana'en xi tifa'axtiu naxinando. Ski'nda 'ba siba
16 nga 'bi kuetsu: "¡Nimaxuni, nimaxuni naxinanda
jio! Xi yaja najñu chji xi kuán kji'i ko xi ini kji'i, xi
yajunre oro ko nkjin kuya ndiojo xi tsjakun. 17 Ngu
ngutjun fani je yeje kjuanyina jebiu."

'Ba kjin tsikinya ngatsi'i nchja xi batexuma ngaya barku, ngatsi'i xi 'betsumajin ndachikun, ngatsi'i xi tsa'exako barku, ko ngatsi'i xi jenre ton nga tsa'exa ngaya barku. 18 'Ba nga tsabe ni'ndi xi ti'betju ña titi naxinando, 'ñu kinchja nga 'bi kitsu: “¿Ña=re naxinanda xi 'ba kji'i joni naxinanda jio?” 19 'Ba 'etsojo'a chojo nindaku, kiski'nda, 'ba kitsiba nga 'bi kitsu: “¡Nimaxuni, nimaxuni naxinanda jio! 'Ñu= tsatse tsajmi xi chji, 'ba kuanyina ngatsi'i xi tjinre barku ngajin ndachikun. Tunga ngutjun fani kjinikjekjua ngayéje.”

20 Titsja_ru yojonu jun xi tetsubo ngank'aa, jun xi xuta tsjere Na'enchana kuon, nchja chinga apóstol 'ba ko jun xi profeta kuon ngat'are mé= xi tjimata'en naxinando. Ngat'a Na'enchana je= kitsa'enre kjua naxinando ngat'are xi kitsikonu.

21 'Ba jaskan jngu ankje xi 'ñu tjinre kjua'ñu kiskjenitjen jngu ndiojo xi 'ñu tse 'ba kiskanikja'ajin ndachikun nga 'bi kitsu: “'Bi= tsa'en 'ñu xanikja'ari ngi'ndio naxinanda je xi Babilonia 'miri, 'ba tu'yá nde skueniri. 22 Bi nde kjuinu'yanire ngaya ndiya teri nga kjuane najni arpa, flauta ko tjio. Bi nde s'e̱ni kio nchja xi mare ninda nkjin kuya tsajmi. Bi nde kjuinu'yanire nga s'iu trigo ngayeje. 23 Niñajan nde sitsejenni ndi'ire lámpara ngaya ndiya teri 'ba bi nde kjuinu'yanire s'ire kjuabixan, ngat'a xutari xi yateñaya 'ba tsatseya kuán xi nda 'yare jo kji'i ngasun'ndio, 'ba ngayéje naxinanda xi tjin ngasun'ndio kich'onacha=re ngat'are kjuacha xi ñe'en.”

24 Ngu kui naxinandabiu ya'anijin jinre nchja

chinga profeta, xuta tsjere Na'enchana ko ngatsi'i xi kjinikjesun ngasun'ndio.

19

1 Nga je kuán kibiu, kjint'e_ra̱ xi 'batsa'en kjinu'yare joni jndare 'ñu nkjin xuta xi 'ñu kinchja ngank'aa nga 'bi kitsu: "¡Ngatjanichjire Na'enchana! Kui= xi tsik'angina 'ba xi tu kui tajngu tse̱'e̱ yeje kjuaje ko kjua'ñu. 2 Ngat'a kixi= tsa'en kjua nga ko fani kjuakixi, 'ba kitsa'enre kjua chjun masen xi nda 'yare, xi kitsijndi xuta xi tse'e ngasun'ndio ko kjuachajngire. 'Ba Na'enchana je= kitsingojore jinre xutare."

3 'Ba nde 'ba= kitsu ngani: "¡Ngatjanichjire Na'enchana! Ni̱'ndi xi ti'betukajin naxinando, kuijinntsjai ka'nda ngantsjai nixtjin."

4 'Ba jaskan kitsikindi yojore 'nda t'anangiu nchja chinga xi kañujun ko nga ñujun xi tjindukun nga kitsichjire Na'enchana xi tijñasun yaxile ña tibatexuma. 'Ba 'bi kitsu: "¡'Ba ngatjama! ¡Ngatjanichjire Na'enchana!"

5 'Ba kjinu'yare jngu jnda xi jendibani ña sejña yaxilio xi 'bi kitsu: "Tichji_ru Na'enchana ngatsi'u xi ña'axat'a_ru kui 'ba 'yakun, ninga xi ni̱ma̱ 'ba ninga xi tjinre kjua'ñu."

S'ire kjuabixanre Ki'ndi borrego

6 'Ba jaskan kjint'e ngañaa̱ xi 'batsa'en kjinu'yare joni jndare 'ñu nkjin xuta. Kjinu'yare jotsa'en fane ña ntjai nanda 'ba joni nga 'ñu fane cho'on. Xi kitsu: "¡Ngatjanichjire Na'enchana! Ngat'a je tibatexuma Na'enchana, Na'en xi tjin yejere kjua'ñu xi tjin. 7 Sitsja_ra yojona 'ba 'ñu

ngatjas'ena kjuatsja 'ba sikixiya nga kui tjinre kjuaje, ngat'a je ja'e chu̱ba̱re kjuabixanre Ki'ndi borrego, 'ba chjunre je tijñandare yojore. 8 Je kitsa'e'ndere nga kuaja najñu tiba xi chji, xi tsje, 'ba xi tiba'na, xi tsunire mé= xi kitsa'en xuta tsjere Na'enchana nga kixi fiko yojore."

9 'Ba ankje kitsuna̱: "Ti'indi kibi: ¡Ndaxure xi kjinikjint'e s'ire kjuabixanre Ki'ndi borrego!" 'Ba nde kitsu ngisana̱: "Kui=bi xi en kjuakixire Na'enchana."

10 'Ba jaskan tsakasenkunch'int'a_ra̱ ankje nga sichji_ra̱ tsakaiñu, tunga 'bi kitsuna̱: "Bi 'ba ñe'en. An= xi 'ba nde tetsa'exang_ra̱ Na'enchana joni ji ko nts'é xi kixi 'bejñatjo en xi kitsuyakixi Jesús. Na'enchana xi tjinnere nga sichji_ri."

Ngu en xi kitsuyakixi Jesús, enbi xi tsikinchjare nchja chinga profeta.

Xi tijñakjare chakabayu tibo

11 'Ba jaskan tsa'bia̱ nga kichjux'a ngank'aa. 'Ba kji'yare jngu chakabayu tiba. 'Ba xi tijñakjare, kui= xi Kixi 'ba Kjuakixi 'mi ngat'a kixi= tsa'en nga tsa'en kjua 'ba nga kjan. 12 'Ba 'ba kun tuxkun joni ndi'i, 'ba nkjin corona tjisunre, 'ba tjit'are jngu ja'en xi tu kui tajngu be. 13 'Ba yaja jngu najñu xi 'yajunre jin. 'Ba ja'enre, kui xi Enre Na'enchana. 14 'Ba tjenngire chasoldadu xi tjin ngank'aa. Tjindukjare chakabayu tiba nga yaja najñu xi chji, xi tiba 'ba xi tsje.

15 'Ba nga'a ts'a ti'betjuni jngu kicha xi 'ñu yojoxkun kji'i, tuxi sikja'ani kjuanima nangi xi tjin ngasun'ndio. 'Ba kuatexumakonire yaníse xi kicha kuandani. Sa'enre kjua joni xi basenne

uva nga tsits'iungi, 'ba sikasennere kjuasti jere
Na'enchana xi tjin yejere kjua'ñu xi tjin. 16 Najñu
nduju xi yaja ko ngasure kua'indut'a ja'enbi:
“Reyre rey 'ba Naire nai.”
17 'Ba tsa'biạ jngu ankje xi sejñajin ndi'ire
tsu'biu. Xi 'ñu kinchja nga 'bi kitsu tsi'ire tjiu-
nike xi inyatutjen ngank'aa: “Jabiu 'ba ngatamaku
nga xino xichine xi 'ñu tse xi tsja Na'enchana.
18 Ndeninchjo yojore mik'en xi tse'e rey, xi tse'e
ngakure chasoldadu, xi tse'e nchja xi 'ñu kakun,
xi tse'e chakabayu ko xi 'bendukjare, ko xi tse'e
ngatsi'i xuta, ninga xi ndai asa chu'nda xi tsindaạ,
'ba ninga xi tjinre kjua'ñu asa xi nịmạ.”
19 'Ba jaskan tsa'biạ tjiubabiu ko rey xi tjin jo
kji'i ngasun'ndio nga tjenko chasoldadure. Xi
kuañajan, tuxi skjankoni xi tijñakjare chakabayu
ko chasoldadure. 20 'Ba tjiubabiu kjinduba'ñu
ñatjen ko profeta ndesu xi ja'ba je kitsa'en kjuakun
ngixkun. Ngat'are kjuakunbiu tsak'onachakonire
xuta xi kitsja'nde nga kis'et'are chụbạre tjiubabiu
'ba xi kitsichjire isenre. Ngu kichanikja'ajin tjikun
tjiubabiu ko profeta ndesu ngajin nga'nde xi kitse
ndi'i xi titíkoni asufre. 21 'Ba ngatsi'i chasoldadure
kjinikjesunkoni kicha xi ti'betjuni ts'a xi tijñakjare
chakabayu. 'Ba ngatsi'i tjiunike kiskine yojore
nchjabiu 'ba 'ñu kitsere.

20

Jngu mi nu

1 'Ba jaskan tsa'biạ jngu ankje xi jendibajenni
ngank'aa xi ya'a llavere nga'nde ña 'ñu nanga
tixa. 'Ba nde ngaya tsja kji'ya jngu na'ñu kicha

xi 'ñu je ngayeje. 2 'Ba ankjebiu kitsuba 'ba
'eta'ñu tjiuye jio, kui= xi tjiuye chinga, chanayi
ko Satanás, 'ba jngu mi nu kis'eta'ñu. 3 'Ba
kiskanikja'aya nga'nde ña 'ñu nanga tixa 'ba ko
llavebiu 'echjakoni. 'Ba 'enere jngu sello xuntjare,
tuxi bi nde k'onachanire nangi xi tjin ngasun'ndio
'nda nga kjua'a jngu mi nu. 'Ba nga je kjua'a jngu
mi nu, tjinnere nga stjunda ngutjunchi.

4 'Ba jaskan tsa'bią nkjin yaxile. 'Ba xi tjindusun
yaxilio, kui xi kitsa'ere kjua'ñu nga sa'enre kjua
xuta. 'Ba nde tsa'bią isennixtjinre xuta xi kitisin
ngat'a kitsikja'axtiuya en xi kitsuyakixi Jesús ko
enre Na'enchana, xi bi kitsichjire tjiubabiu ninga
isenre 'ba xi bi kitsja'nde nga kis'et'are chụbą̣re
tjiubabiu stjen asa ntsja. Ja'aya nganire nga-
jinre mik'en 'ba ñatjen yatexumako Cristo jngu
mi nu. 5 Tunga ngat'are mik'en xi yak'a, bi
ja'ayare ngajinre mik'en 'nda nga je ja'a jngu mi
nu. Xi kuatexumako Cristo, kui xi tjun ja'ayare.
6 ¡Ndaxure xuta xi 'batsa'en k'uakot'are nga tjun
kjua'ayare! Ngu xuta tsjere Na'enchana kụan 'ba
kjuabeya xi majóni tsajainre kjua'ñu= tsa jó siko
kui. Tusa na'mi kụan ngixkun Na'enchana 'ba
ngixkun Cristo, 'ba jngu mi nu ñatjen kuatexu-
mako.

Jótsa'en kitsichaja chanayiu

7 Nga je kjua'a jngu mi nu, kjuinuntjin chanayiu
nga'nde ña kjiya'ñu. 8 'Ba k'uetju nga k'onachare
nangi xi tjindu nga ñujun ngatere ngasun'ndio.
K'onachare nangi Gog ko nangi Magog 'ba k'ueku
chasoldadure nga skjan xi 'batsa'en 'ñu nkjin

mani joni tsumi xi tjin ndai ndachikun xi bi ma s'exki.
9 'Ba tsik'etsumasun jokji'i nga teya ngasun'ndio 'ba 'echjanga'ya naxinanda xi Na'enchana tsimején ña tjindu xuta tsjere. Tunga ngank'aa jendibajenni ndi'i xi niki yakakjin chasoldadubiu.
10 'Ba chanayi xi tsak'onachare nchjabiu, kichanikja'ajin nga'nde xi kitse ndi'i xi titikoni asufre, ña 'ba nde ja'ba je kichanikja'ajin tjiubabiu ko profeta ndesubiu. Kio kjua'a kjuanima nga nixtjin nga nistjen ka'nda ngantsjai nixtjin.

Jótsa'en kjiña'anre kjua xi jesun

11 'Ba tsa'bią jngu yaxile je xi tiba kji'i ko xi tijñasun. 'Ba ngixkun kui t'anangiu ko ngank'aa kitsichajakjin 'ba niñajan nde kji'yanire.
12 'Ba tsa'bią xuta xi jesun, xi tjinre kjua'ñu ko xi nįmą, xi inya ngixkun yaxilio. 'Ba kichju'i nkjin xujun, 'ba nde kichju'i kja'e xujun xi tsu 'yá xi s'ę̱re kjuabenichun xi bi fet'a. 'Ba kjiña'anre kjua xi jesun jotsa'en kua'indut'a xujun xi tsu mé= xi kitsa'en.
13 'Ba xuta xi jesunjin ndachikun 'etukajin 'ba kiji ngixkun xi tjijñasun yaxilio nga kų̱anre kjua. 'Ba tsisetjen xi tjindunijin t'anangiu ko xi tjindu nga'ndere mik'en. 'Ba kjiña'an tsi'ire kjua jo nga kitsa'en nga jngu jngu.
14 'Ba jaskan kjuabeyo ko nga'ndere mik'en kichanikja'ajin nga'ndebiu xi kitse ndi'i xi titikoni asufre. Nga'ndebiu xi kitse ndi'i, kui= xi kjuabeya xi majóni.
15 'Ba xi bi kua'indut'a ja'enre xujun xi tsu 'yá xi s'ę̱re kjuabenichun xi bi fet'a, kui= xi 'ba nde kichanikja'ajin nga'ndebiu xi kitse ndi'i ngayeje.

21

Ngank'a xatse ko t'anangi xatse

1 'Ba jaskan tsa'biạ jngu ngank'a xatse ko jngu
t'anangi xatse, ngat'a je kichajakjin ngank'a
xi tjun ko t'anangi xi tjun. 'Ba bi nde kis'eni
ndachikun. 2 'Ba tsa'biạ naxinanda tsjere
Na'enchana, xi Jerusalén xatse, nga tjindibajenni
ngank'aa. Xi kjinikasen ngat'are Na'enchana
'ba xi 'batsa'en kis'enda joni jngu chjun xi
tibixan xi kjinikaja jngu xutji xi tsja=kji'i nga
tikuyare xi xi'iun. 3 'Ba kjint'e_rạ jngu jnda xi 'ñu
kinchja, xi jendibani ña sejña yaxilio nga 'bi kitsu:
“Na'enchana je tijña ngajinre xuta nganda'e. Kui
k'uejñajinre xuta, 'ba xutabiu naxinandare kụan.
Na'enchana suba k'uejñajinre 'ba kụan Na'enre.
4 Kui sixijun yeje ndaxkun, 'ba bi nde kueyani
ninga bi nde sibani. Bi nde ski'ndani ninga bi nde
kjua'ani kjuanima, ngat'a ngasun'nde xi tjun je bi
nde tjinni.”

5 'Ba xi tijñasun yaxilio 'bi kitsu: “An
tetsixatse=ñạ ngayéje xi tjin.” 'Ba nde kitsu
ngayeje: “Ti'indi kibi, ngat'a kjuakixi= enbi 'ba
ma chun_ra.”

6 'Ba nde kitsu ngisanạ: “Je kuajngu. An=
ñạ xi alfa ko omega, xi titjun 'ba xi fet'ani. Xi
xindare an sjakjuatjo_rạ nga'nde ña tju nanda xi
tsjare kjuabenichun xuta. 7 Xi sa'en, kui xi sạkure
kjuandabiu. 'Ba an kụaạn Na'enre 'ba kui kụan
ki'ndinạ. 8 Tunga kui xi tsakjun, xi bi makjainre, xi
tsa'en kjuanayi, xi tsik'en xuta, xi tsa'en kjuacha-
jngi, xi tsa'en kjuacha, xi bekun na'en xi ntsja xuta
tsindani, ko ngatsi'i xi tsu en ndesu, kui xi 'ba

tjinni nga kjuinikja'a kjuanima nga xanikja'ajin nga'nde xi kitse ndi'i xi ko asufre titíkoni. Kui xi kjuabeya xi majóni."

Jerusalén xatse

9 'Ba kitsitiñat'anạ jngu ankje xi s'ejñajinre ankje xi yatu, ankje xi ya'a jngu nisu xi yatu tsakaiñu xi inya kjuana'en xi yatu xi fet'ani. 'Ba kitsunạ: "Jabi. Kuakurạ chjun xi kuixan xi kụan chjunre Ki'ndi borrego." 10 'Ba meni ja'e ngajinnạ Isennixtjintsjere Na'enchana 'ba ankje kikonạ jngu nindu je xi 'ñu nk'a. 'Ba kio yakunạ naxinanda tsjere Na'enchana, xi naxinanda Jerusalén, nga tjindibajenni ngank'aa. Xi kjinikasen ngat'are Na'enchana. 11 'Ba ndi'ire kjuajere Na'enchana titsika'na naxinando joni ndiojo xi tsja kji'i xi 'ñu chji. Jo=ni ndiojo xi jaspe 'mi, xi 'na 'ba matsejenya joni chutsin. 12 'Ba naxinando tjinch'andaire jngu xjo je 'ba nk'akoni, xi tejó mani xuntjare. 'Ba nga jngu jngu xuntjo jngu ankje inyaxtiu. 'Ba xuntjabiu kua'indut'a ja'enre ntjere Israel xi tejó ka'a mani. 13 'Ba ján mani xuntja xi tixa ña tjenni ngituts'ian 'ba ján ña ntjai tsu'biu 'ba ján ngate skjun 'ba ján ngakixi. 14 'Ba tejó mani tuts'in xjore naxinando. Nga jngu jngu kua'indut'a ja'enre apóstore Ki'ndi borrego.

15 'Ba ankje xi tifakonạ ya'a jngu ya chụbạ xi oro ni tuxi k'uechụbạkoni naxinando, xuntjare ko xjore. 16 'Ba naxinando ngusun= tsa'en teya. Nga nduju 'ba nga teya tu jngu= chuba. 'Ba ankje 'echubakoni yachubare naxinando, 'ba jó mi ko jó sientu kilómetro tjinre. Nga nduju 'ba nga teya 'ba nga nk'a tu jngu chuba. 17 'Ba jaskan 'echụbạ xjo

xi tjinch'andaire ngayeje. 'Ba yachute ko tjio'on metro tjinre. Chu̱ba̱ xi tsichjen xuta, ndekui xi kitsichjenni ankje.

18 'Ba xjo xi tjinch'andaire kuánni ndiojo xi tsjakun xi jaspe 'mi, 'ba naxinando kuandakoni suba oro xi 'na 'ba matsejenya joni chutsin. 19 'Ba tuts'in xjore naxinando yajunre ngayéje kuya ndiojo xi tsja kun xi chji. Xi titjun, jaspe. Xi majóni, zafiro. Xi majánni, ágata. Xi mañujunni, esmeralda. 20 Xi ma'ónni, ónice. Xi majonni, cornalina. Xi mayatuni, crisólito. Xi majinni, berilo. Xi mañajanni, topacio. Xi mateni, crisoprasa. Xi matejnguni, jacinto. 'Ba xi matejóni, amatista. 21 'Ba xuntja xi tejó, kui xi tejó ndiojo xi tsakjun xi perla 'mi. Nga jngu jngu xuntjo tu jngu perla kuandakoni. 'Ba ndiya te xi ngisa bitjajmeya, kui xi kuánkoni suba oro xi 'na 'ba matsejenya joni chutsin.

22 'Ba nijnguú ningu tsa'bia̱ ngajinre naxinando. Ngat'a ningure naxinando, kui xi Ki'ndi borrego ko Na'enchana, Na'en xi tjin yeje kjua'ñu xi tjin. 23 'Ba naxinando bi machjenre nga tsu'biu asa na'enso sitsejenre, ngat'a ndi'ire kjuajere Na'enchana tsitsejenre, 'ba Ki'ndi borrego kui xi ndi'ire naxinando.

24 'Ba ngatsi'i xuta xi tjin ngasun'ndio k'uetsumajin ndi'i xi ndibani naxinando, 'ba kio kjua'eko kjuanyinare rey xi tjin ngasun'ndio. 25 Bi s'e̱chja xuntjare naxinando nga nixtjin 'ba bi ku̱ajñu kio. 26 'Ba ngatsi'i xuta xi tjin ngasun'ndio kio kjua'eko kjuanyinare ko tsajmire xi tsjakun. 27 Nimé xi jndi tjin ngixkun Na'enchana ku̱an kjua'as'en kio, ninga xuta xi tsa'en kjuanayi, ninga xi tsu en ndesu. Tu kui sani kjua'as'en kio

xi kua'indut'a ja'enre xujunre Ki'ndi borrego ña tsu 'yá xi s'e̱re kjuabenichun xi bi fet'a.

22

1 'Ba jaskan ankje yakuna̱ jngu ndaje xi tjinre nanda xi tsjare kjuabenichun xuta. Xi 'na 'ba matsejenya joni chutsin. 'Ba kio ti'betjuni ña sejña yaxile ña tibatexuma Na'enchana ko Ki'ndi borrego. 2 'Ba ngamasenre ndiya tere naxinando xi ngisa bitjajmeya 'ba nga jngu jngu ngatere ndajio inya yatuntje xi tsjare kjuabenichun xuta. Xi bajare tejó ka'a tu nga jngu nu. Jngu jngu ndiya bajare tu xki sa. 'Ba xkare yabiu nichjen= tuxi sindani ngatsi'i xuta xi tjin ngasun'ndio. 3 Tume nde s'e̱ni xi ch'o kik'inre ngat'are Na'enchana. 'Ba ngajinre naxinando sasen yaxile ña batexuma Na'enchana ko Ki'ndi borrego, 'ba xuta xi tse'e sichjire. 4 'Ba skuekjin fa nkjain 'ba stjen ku̱a'indut'a ja'enre. 5 'Ba kio bi nde s'e̱ni nistjen 'ba bi nde ku̱achjennire ndi'i lámpara ninga ndi'ire tsu'biu, ngat'a Na'enchana sitsejenre xuta xi kio k'uendu. 'Ba xutabiu kuatexuma ka'nda ngantsjai nixtjin.

Nixtjin nga kjua'e Jesucristo

6 'Ba jaskan ankje kitsuna̱: “Kui enbi xi kjuakixi 'ba ma chun_ra. Na'enchana, Na'en xi tsikinchja nchja chinga profeta, kui xi je kitsikasen ankjere, tuxi kuakutsejennire xutare mé= xi tjinnere ku̱an xati.”

7 “Chutsijon. ¡Je mején kjua'aa̱! ¡Ndaxure xi kixi 'bejñatjo en xi kua'indut'a xujunbi, xi titsuyatitjun xi tjinnere ku̱an!”

8 An, Juan, kjint'e=ña 'ba tsa'be=ña kibi. 'Ba jaskan nga je kjint'iạ 'ba tsa'biạ, tsakasenkunch'int'a_rạ ankje xi yakunạ kibiu nga sichji_rạ tsakaiñu. 9 Tunga 'bi kitsunạ: “Bi 'ba ñe'en. An= xi 'ba nde tetsa'exang_rạ Na'enchana joni ji ko nts'é xi profeta 'ba joni ngatsi'i xi kixi 'bejñatjo en xi kua'indut'a xujunbi. Na'enchana xi tjinnere nga sichji_ri.” 10 'Ba nde kitsunạ: “Bi 'bejña'mai en xi kua'indut'a xujunbi, xi titsuyatitjun mé= xi tjinnere kụan, ngat'a je tifechu tiña nixtjin nga k'uetjusun kibiu. 11 Xi ch'okun, janda ngatatsa'en xi ch'o tjin. Xi jndi, janda ngatatsa'en xi jndi tjin. Xi nda, janda ngatatsa'en xi nda tjin. 'Ba xi tsje, ngisa ngatjamatsje ngisa.”

12 “Chutsijon, je kjuixatiạ. 'Ba kjua'eko=ñạ chji xi sja_rạ nga jngu jngu xuta jo nga kitsa'en. 13 An= ñạ xi alfa ko omega, xi titjun 'ba xi jaskanni, xi tuts'in 'ba xi fet'ani.”

14 ¡Ndaxure xuta xi tibane najñure, tuxi kua'e'ndenire nga kjua'as'en xuntjare naxinando 'ba skine ture ya xi tsjare kjuabenichun xuta! 15 Tunga ngandetsian xinyandu xuta ch'okun, xi tsa'en kjuacha, xi tsa'en kjuachajngi, xi tsik'en xuta, xi bekun na'en xi ntsja xuta kuandani, ko ngatsi'i xi matsjare tsu en ndesu nga nchja.

16 “An, Jesús, je kitsikasiạn ankjenạ, tuxi kuetsuyakixinire kibi xuta xi makjainre ngat'anạ. An= ñạ ntjere David, nts'en xi ndibanire jamare kui, 'ba an= ñạ niñu xi ngisa 'ñu tsitsejen nga je tjis'e isen.”

17 “¡Jabi!”, titsu Isennixtjintsjere Na'enchana ko chjunre Ki'ndi borrego. 'Ba xi tibasen ñojon

ngatatsu: “¡Jabi!” 'Ba xi xindare ngatjendiba, 'ba tu'yañu xi mejénre ngat'ikjuatjo nanda xi tsjare kjuabenichun xuta.

En xi fet'ani xujunbi

18 An xinyakixi titjun_ra̱ ngatsi'i xuta xi inyabasen ñojonre en xi kua'indut'a xujunbi, xi titsuya mé= xi tjinnere ku̱an: Tu'yañu xi k'uesunre en xi kua'indut'a nga'e, Na'enchana k'uesunre kjuana'en xi kjinukjua ngat'are xujunbi. 19 'Ba tu'yañu xi skja'axinre en xi kua'indut'a xujunbi, xi titsuya mé= xi tjinnere ku̱an, Na'enchana skja'axinre tu xi kua'ere tsakaiñu, xi bajare yatuntje xi tsjare kjuabenichun xuta. 'Ba Na'enchana skja'axinre nga'nde xi kua'ere tsakaiñu ngajin naxinanda tsjere xi kjinukjua ngat'are xujunbi.

20 Xi titsuyakixi kibi, kui= xi titsu: “Jun, je kjua'exatia̱.”

¡'Ba ngatjama! ¡Jabi, Na'en Jesús!

21 Ngatjas'enu ngatsi'u kjuandare Na'enna Jesucristo. 'Ba ngatjama.

El Nuevo Testamento Mazateco de Ayautla
New Testament in the Ayautla Mazateco language of Mexico

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazateco, Ayautla

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazateco, Ayautla [vmy], Mexico

Copyright Information

©La Liga Bíblica, A.C., 2009

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazateco, Ayautla

©Wycliffe Bible Translators, Inc., 2009

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
776ced1d-6ea7-59c3-8389-b2a94420d3be